Масое а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 30 октябрь, 1975 шу ● № 130 (5201). ● Мах 2 кеп.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VII пленум

Укх шера 28 октябре гор. Грозне хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома аргIанара VII пленум.

Пленумо дийцар ер дешаш:

1. КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъададахара социалистически яхь мишта лел.
2. 1974 шера 29 октябре КПСС обкома III пленумо «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа капитальни гIишлош елга мишта лел а уж хьалъелга эргадоахаш тоадарай дикагIа хьалъярай фу деза а» аьнна бaь соцам кхоачашбелга мишта лел.
3. XV Нохч - ГIалгIай областной партийни конференци гулъяр.

«КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъададахара социалистически яхь мишта лел» дувцаш доклад йир КПСС обкома хьалхарча секретара **А. В. Власова.**

Пренешка къамаьл дир КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара **А. И. Бабикова,** «Красный молот» завода директора **Г. К. Веденкос,** Малгобекски района «Алханчуртский» совхоза тракториста **Х. А. Евлоева,** ВЛКСМ обкома шоллагIча секретара **А. П. Енина,** СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината аппаратчика **Ф. Г. Бурмистровас,** КПСС Урус - Мартановски райкома хьалхарча секретара **А. Д. Кагерманова,** облсовпрофа председателя **О. С. Беляева.**

1974 шера 29 октябре КПСС обкома III пленумо «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа капитальни гIишлош елга мишта лел а уж хьалъелга эргадоахаш тоадаран дикагIа хьалъяран фу ле деза а аьнна бaь соцам кхоачашбелга мишта лел» дувцаш хоам бир КПСС обкома секретара **М. А. Керимова.**

ШоллагIа дош дувцаш дакъа лаьцар КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретара **П. Г. Кацеева,** «Грознефтехимремонтстрой» треста РСУ-2 нормировщица **Г. Н. Чичила,** КПСС Грозненски горкома шоллагIча секретара **К. С. Салтаханова,** Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене начальника **В. В. Сперанске.** Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитела **О. А. Чахкиева,** гIишлошъечеи промстройматериалийн болхлой профсоюза обкома председатела **З. А. Яндиевас,** юрта боахама министра **Д. Г. Завгаева.**

Дийцача дешаех шерра соцамаш тIаийцад.

КПСС обкома пленумо соцам бир аргIанара Нохч-ГIалгIай областной XV партийни конференци 1975 шера 25 декабре гулъе. XV областной партийни конференце викалий норма оттайир.

ГУЙРЕ—КХАШКА

Сийлахь-боккхача Октябра сийна къахьегама вахте айттаб Нохч - ГIалгIайчен кхашкара къахьегамхой. „Юрта боахама балхаш чакхдоахаш Сийлахь-боккхача Октябра цIейна накъабаха лерхI цар.

Юрта боахама механизатораша кхоачашъяьй гурахьа юв культураш дIаера план. Ерригача республике 1975 шера 27 октябрь тIаккхоачаш 168,3 эзар гектара тIа дIайийнай гурахьа юв культураш, из дIае езачох 100,1 процент хул. ДIадахача шера укх ханаца нийсдича 26 эзар гектар дукхагIа дIайийнай.

Планал дуккха дукхагIа дIайийнай уж культураш Ачхой-Мартановски, Веденски, Малгобекски, Сунженски, Урус-Мартановски районашка. Планал совгIа хIанз а ялат дIадуваш ба цхьадолча боахамашка.

Цул совгIа мошача доакъара 25,4 эзар гектар гурахьа юв культураш дIайийнай юрта механизатораша. Массарел дукхагIа доакъара дIайийна культураш Грозненски, Наурски, Сунженски, Шалински районашка я.

Ялата лаьрхIа 23 эзар гектара тIара хьажIаш чуийцай, чуэца езачох 97 процент. ДукхагIдолча боахамашка хьажкIаш чуийца яьннай. Ерригача республике хIанзчул тIехьагIа чуэца езаш йисараш 700 гектарага дIакхоачаш мара яц.

Шелковской района боахамашка дуга чуийца даьннад. Гудермесски районе 4090 гектара тIара чуийцай из культура, кхы а 700 гектар юхейисай.

Ерригача республике 20 эзар тонн совгIа дуга чуденад.

Балхаш сихдаьд хIанз шекара свеклай кхашка. Чуэца езачох 70 процент чуийца яьннай из маьхера культура. Уж чуэцара тIехьадус Урус-Мартановски района боахамаш.

ОКТЯБРЬ—ХЬИНАРЕРЧА КЪАХЬЕГАМА БУТТ

Доакъар Iалашдеш Октябрь бетта дилъагIча кIирагIа баьча балха итог яьй доакъар Iалашдара кулгалдеча республикански штабо Нохч-ГIалгIай АССР облсовпрофо.

Доакъар дукхагIа Iалашде йиш хулийта кхы а цхьаца керда торонаш корайир дIадахача кIирагIа вай республика районашка. Цул совгIа хьайбаша Iа доаккхаргдолча моттигашка доакъар хьатIаккхухьаш, хьайбай помещенеш, доакъара цехаш тоаеш къахьийгар.

Къаьстта дика дир уж балхаш Шелковской района къахьегамхоша. ДIадахача кIирагIа цар Iалашдир 380 тонн гIожа доакъар, 80 тонн эрз, кийчйир 2030 тонн силос, даьккхар 136 тонн баьций витаминни хьоар. Iан замалахьа хьайбаш чусоцадара, дукха хIама ца эшаш, кийчъяь яьннай хьайбай помещенеш. Болх бе йоаллийтай доакъара цехаш. Цига хIанз керттерча даькъе доакъара гранулаш кийчъю.

Районашта юкъе яьржача яхье шоллагIа моттиг Советски районо яьккхар.

Октябрь бетта республике Iалашдир 16300 тонн гIожа доакъар, 45600 тонн силос, 820 тонн эрза йол, 1780 тонн баьций витаминни хьоар.

Октябрь бетта яьржача яхье хьалхара моттиг Ачхой-Мартановски района боахамаша яьккхар. Доакъар Iалашдара шера план 7,5 процент кхоачашйир октябрь бетта цу района боахамаша. ШоллагIа моттиг доакъар Iалашдара шера план 7 процент кхоачашъяьча Шелковской района къахьегамхоша яьккхар.

Цунца цхьана доакъар Iалашделга алсамдаккха йиш хулийтача торонех дIадахача кIирагIа теггара во пайда ийцар Назрановски, Малгобекски, Сунженски, районашкарча боахамашка. Во вIаштIехьдаьккхар цу районашка шоллагIа доакъара йийна хьажкIаш чуэцилга, злако-бобови культурех сенаж йоллилга.

Октябрь бетта яьржача яхье тIеххьара моттигаш яьхар Назрановски, Малгобекски, Сунженски районаша.

Хьинарерча къахьегама бутт чакхбоалаш латт. Цхьабакъда дIахо а халданза йоакхо е еза доакъар Iалашделга алсамдаккха йиш хулийтача торонех пайда эцара, хьайбаш доажадара даьгIецехи доакъара культураш дIайийна хиннача моттигашкарен пайда а эцаш мамогга кхом бе беза Iалашдаьча доакъара. Сихде деза Iан замалахьа хьайбаш латтаргдолча моттигашка доакъар хьатIаккхухьилга. Доакъара халданза учет лелае еза. Дерригача доакъошка дика кийчъе еза хьайбай помещенеш, доакъара цехаш.

1975 шера 27 октябрь тIаккхоачаш республике доакъар Iалашдарах йола

СВОДКА

Яхь лелаю районаш	Йол	Ча	Силос	Сенаж	Баьций хьоар
Ачхой-Мартановски	61	97	110	61	47
Урус-Мартановски	96	56	106	93	73
Веденски	75	79	133	121	—
Ножай-Юртовски	75	104	206	70	—
Советски	118	104	143	61	—
Грозненски	51	77	71	41	67
Сунженски	63	71	61	24	125
Гудермесски	81	71	65	161	99,7
Шалински	90	70	63	10	37
Малгобекски	39	76	64	58	82
Назрановски	52	21	103	45	45
Надтеречни	60	58	74	29	83
Наурски	49	95	49	32	79
Шелковски	78	80	77	44	78
Республике гIолла	68	71	74	47	77

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 58 шу дизарга КПСС ЦК даьча ТIахьехамаша хьинар айдаь кхашкара гуйран балхаш чакхдоахаш ба «Назрановский» совхоза № 4 йолча тракторно - кхай тIарча бригада механизатораш.

Гурахьа дув ялат дIадуваш массехк агрегат я. КПСС XXV-гIча съезда сийна йолча къахьегама вахте дика толамаш доах трактористаща Цолоев Бахьаудина, Евкуров Шамсудина, Оздоев Iийсас, сеялыщикаша Цечоева ПаьтIамата, Баскаев Жабраила, кхычар. ХIара агрегато тIеххкхоачашъю ден норма. Механизатораша хIанзле а 106 гектара тIа дIадийнад гурахьа дув ялат, планагIа 800 гектар йолча.

СУРТА ТIА: гурахьа дув ялат дIадуваш я механизатора Оздоев Iийсай агрегат.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПАРТЕ XXV СЪЕЗДА ДАХА МА-ДОАГГIАРА НАКЪАГIОРГДА

Хьалхара дош дувцаш доклад йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. **А. В. Власова.**

Вай парте, дунен халкъашта юкъерча берригача коммунистически болама вахаре Iалаьмате чIоагIа белгала йола событи — Советски Союза Коммунистически парте XXV съезд хула ха гарга кхоачаш латт, — аьлар докладчика. Съездо итогаш ергья советски халкъо нийслагIча пятилетке ше па кходеш баьча къахьегама, оттаергья вай мехка экономика, Iилмеи культуреи дIахо дегIайоалаяра перспективаш.

Парте XXIV съезд хинначул тIехьагIа дIадаха шераш белгалдаьлар коммунизм хьалъеча дерригача доажъошка доккхий хIамаш карагIдувларца, вай партеи Советски паччахьалкхени арахьарча политика никъ лерагIа вахаре чакхбахарца, дунен халкъашта юкъе Советски Союза сий хадданза айдаларца.

КПСС хьинар долча, инициативни дунен халкъашта юкъерча политико гIо ду дунен тIа этта хьал дикагIа хилийтара. ЧIоагIъеннай вежарашха долча социализма мехкий позицеши цхьоагIон, дунен халкъашта юкъерча событешта цар вIаши дагадаьнна лелаеча политика еш йола влияни дегIаенай, шерра тIаийцай тайп-тайпара социальни строй йолча паччахьалкхенашта юкъе леладеча гIулакхий норма а хинна дIаэтта машаре цхьана дахара принципаш. Хьаеллалуш я машара тIатувсача кхерама духьала, дерригача дунен тIа машар лоаттабаран чIоагIбаран тIехьа къовсам лоаттабе халкъаш оарцагIдахара кхы а шерагIа йола торонаш.

Из дерригача советски халкъо ше па кходеш хьийгача къих хьахиннар, вай парте хургдар ховш лелаяьча чурчен арахьарчен политика, цо баьча Iалаьмате боккхача политически организаторски балха, де лерхIачоа тIаберзаба КПС Центральни Комитето, ЦК Политбюрос, Генеральни секретара новкъостa Л. И. Брежнева баьча балха итог.

АргIанара парте XXV съезд гулъярах КПСС ЦК апрельски (1975 ш.) Пленумо баьча соцамо коммунистийн парте боацарийн берригача советски наьха политически къахьегамен хьинар юха а айдир. Болхлоша, колхозхоша, интеллигенце шоаш па кхобеш къахьегилга, цар йоккха патриотизм хилари Коммунистически партена доазув доацаш уж мутIахьа хилари къаьгга хьахьоккхаш дола хIама хилар нийслагIа пятилетка толаме чакхъяккхаран КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъададахаран яьржача социалистически яхьах.

Из низ бола болам кхы а шерагIа баьржар, — йоах дIахо оратора, — «КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъададахара йолча социалистически яхьа хьакъехьара» парте Центральни Комитета соцам арабаьначул тIехьагIа. Цо хьакхол советски наьха кхоллама керда почнинаш.

Ерригача партеца цхьана аргIанарча съездага кийчлу Нохч-ГIалгIай АССР а.

Съезда хьалхарча яхьах бола КПСС ЦК соцам вай республика партийни организацешка тIаийцаб, халкъбоахама планаш кхоачаш а тIехкхоачаш а яра, нийслагIа пятилетка толамца чакхъяккхара болхлой, колхозхой, гIулакхера нах оарцагIбоаха лоархIаме документ хилара тарра. Из шерра бийцаб парте городской, районни комитетий пленумашкеи активашкеи, къахьегамхой депутатий районни Советий сессешка, профсоюза комитеташка, предприятей, гIишлоний, колхозий, совхозий партийни болхлойи собранешка.

Республике белгал а даь чакхдоахаш да къаьст-къаьстача болхлой декхарашкара денз предприятешта юкъерча договорашка кхоачаш социалистически яхь вIашагIйоллилга дIахо тоалара дола гIулакхаш.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахама органаша боккха организаторски политически болх барах, — белгаллир нов. Власова, — республика 604 предприятей организацей, цхьа эзари ах эзари совгIа йолча цехаша, 4,5 эзар бригадаи участкаи 130 эзар тхье ваьннача саго, вешта аьлча болх бечарех дукхагIа бараша шоаш хьалха тIаийцача декхарашка а хьежа керда доазонаш оттадаьд лакхагIа дола производственни хьокхамаш дахара.

Пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра тIагIертта къахьегара масалаш гойт КПСС XXV съезда сийна социалистически яхь йоаржаьча мехкдьттен гази йоахача «Сунжанефть» управлене, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химкомбината, «Электроприбор» завода, Мичурина цIерагIчеи «Новосельский» совхозий коллективаша.

Маьхе гIулакхаш дIадоладаьд юрта боахаме хьалха латтараша. Парте XXV съездага Ленински комсомоло лучча рапорта кулг язде бокъо яккхара бола комсомольцийн кагирхойи болам лакхлуш латт.

Республика къахьегамхоша дег тIара тIа а ийцад къоабал а ду КПСС Центральни Комитето Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 58 шу дизарга даь ТIахьехамаш. — «Электроприбор» завода, «Грознефтехимзаводы» объединене, транспортни контора болхлошеи гIулакхерча нахеи дIадоладарца дуккха къахьегама коллективаш Октябра хьалхарча ударни вахте эттай.

ХIанзле а хьоалу вайна съезда хьалхарча социалистически яхьах даьнна беркат. Республика халкъа боахаме 10 пятилетка чотах болх беш 3,5 эзарнел совгIа саг ва.

15 предприяте, колхозо, совхозо рапорташ деннад нийслагIча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъярах. Царна юкъе я СССР 50 шу дизара цIерагIа йола Грозненски химически комбинат, бурув деттача балхий Старогрозненски управлени, «Электроприбор», «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ заводаш, «Союзавтоматстром» Ерригсоюзни Iилма - производственни объединене Грозненски опытно - экспериментальни завод, № 2 йола теплоэлектроцентраль, Нохч - ГIалгIай транспортни управлене Грозненски автотранспортни предприятии 1436 автоколонней.

Къаьстта дега боккха тоам хулаш да ялат, лаьттанцареи хьайбай боахамереи керттера продукташ яхара а паччахьалкхенга йохкара а ихе шера заданеш ханал хьалха кхоачашъярах Ачхой - Мартановски, Шелковской, Веденски, Ножай - Юртовски районий къахьегамхоша денна рапорташ.

Республике социалистически яхь шерра яржар а де лерхIачо тIаерзаяь из хилар а дукхагIча даькъе партийни организацей хьинар айдаларах, социалистически яхь дегIайоалаечара коммунистий лоархIам лакхбаларах хьахиннад.

Партийни организацеша тIатеIIа болх бу яхь вIашагIйоллара ленински принципаш кхоачашъеш. Из шерагIа дIайовзийт, цох хьахиннар вIаши нийсду, опыт кхычарга дIаэцийт.

КПСС XXV съезда кийчо яра болх дика вIаштIехьбаьккхаб КПСС Старопромысловски, Октябрьски, Ачхой - Мартановски, Урус - Мартановски райкомаша.

Къахьегарий творчески хьинар айдара тIехьа боккха болх бу Ачхой-Мартановски районе. Укхаза республика кхыча районашка санна, кIезига халонаш нийсъеннаяц йокъал оттарах. Бакъда, доагIаш дола дикадар ала деза совхозий коллективаш шоаш па ххеш къахьегара, халонаш эшаяра оарцагIъяха мегача партийни, профсоюзни, комсомольски организацеех, района советски юртбоахамеи органех, боахамий кулгалхоехи специалистехи. Районе толамца чакхдаьккхад ялат чуэцилга, доакъар кийчдаь боалаш латт. Паччахьалкхенга нийс бетта дулх, шура, фуаш, тха дохкара планаш кхоачашъяьй, 1975 шера кхоалагIча квартале яхьа итогех района еннай КПСС обкома, Министрий Советеи облсовпрофеи ЦIе байракх.

Ачхой - Мартановски райкома балха стиле белгалдоалаш да совхозни производства лоархIамеча доакъошта еш йола партийни влияни чIоагIъяр, йолаш йолча торонех бизза пайда эцилга чоте а эцаш кIал лара йола рекомендацеш телилга.

Дика мах бе боагIаш ба Шелковской района болх. Цу района боахамаша дIадахача шераца нийсдича дулх 16 процента шура 8 процента дукхагIа кийчъяьй, доакъар кийчделга дика леладаьд.

Республике кIезига дац КПСС XXV съезда кийчо еча хана шоай болх дика вIаштIехьбаьккха лелабеш хилара масалаш. Социалистически яхь творчески вIашагIъехк Грозненски швейни объединене.

Тахан тешшаме ала йиш я вай, дуккхача коллективашна баьча балхо, КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъададахара лелаеча социалистически яхьа кулгалделга партийни, советски, комсомольски организацеша тоадаро пятилетка чакхйоалача шера планаши заданеши кхоачашъяра гIо даьлга. Иштта, 28 сентябре промышленносте къахьегараша рапорт делар продукцеиа реализаци ярa итт бетта план кхоачашъярах. Къахьегама овсарле лакхъяра йIаьххача хана тIехьадусаш хилар эшадаьд. ПродукцеIа дIадодар кIезигдара задани кхоачашъяьй.

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

Балхаш сихдаьд

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 58 шу дизара сийна къахьегама вахте а этта гуйран балхаш сихдаьд Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза механизатораша. Духхьал гурахьа дув ялат дIадувш 8 агрегат я укхаза. Ялат сихагIа дIадийна даккхара яьржача социалистически яхье хьалха латт механизатор коммунист Истамулов Султан. ХIара ден норма 140 — 150 процент кхоачашъю цо.

ПланагIа 2800 гектар йолча, таханарча денга дIадийна ялат 2000 гектар совгIа да.

ЧIоагIа терко ю совхозе яьба лаьтта яхара а. Из болх къаьстта дикагIа вIаштIехьбаьккхаб шоллагIча отделене. ХIанзле 350 гектар лаьтта аьхад укхаза. Оахам деча хьинаре къахьег трактористаша Алисултанов Iумара, Ахмадов Хьамзата, кхычар.

Хаоттама хьалаш аьттув боацаш хиннадале а, во хьункъам бац совхоза хьажкIаш ледаераша кхебаьр. План 2200 тонн йолаш, паччахьалкхенча дIаеннай 2800 тонн хьажкIаш. Цу толама дакъа юкъедихьад Матаев Берса, Захаев Лаьчас, Чагаев Солтмурада, кхычар кулгалдеча механизированни звеноша.

— Боахама хьажкIаш лелараша дика къахьегар бахьан долаш паччахьалкхенга 3 эзар тонн хьажкIаш йохка торо я тха укх шера, — йоах совхоза парткома секретара Домбаев Хьамида. — Из да КПСС XXV съезда цар кийчдаь къахьегама совгIат.

В. МАТИЕВ

ДикагIча доярка сийна

Денгара - денга ший балха толамаш лакхдеш хьайоагIа Шелковской района «Червленский» колхоза шурий-товарни ферма коллектив. Цо толамца кхоачашъяьй шура яккхара итт бетта план. ДIадахача шера укх хана йоаккхаш хинначунца нийсйича 21 процент дукхагIа йоаккх ферма продукци. ХIаьта хIара Iаттагара хIанзле, я яьккха шура 2150 килограмм я.

Ферма доярокашта юкъе КПСС XXV-гIча съезда сийна яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Капустина Валентинас. ХIанзле а ший групперча хIара Iаттагара 3000 килограмм гаргга шура яьккхай цо. Цун сийна колхоза правлене контора юхxе урагIъяхийтай ЦIе байракх.

М. РАШИДОВ.

КЪОНАБАРАШ—ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШКА

БоккхагIбаранца цхьана толамца нийслагIа пятилетка чакхъяккхара, кердача къахьегама коталонаща КПСС XXV съезд белгалъяккхара яьржача социалистически яхье хьалхарча мугIарашка латташ деэду укх шера шоай цIейн—комсомол хьахинна Ди—МалгIалбикерча комсомольцашеи кагирхошеи.

Кагирхой хьинар лакхдара, парте XXIV-чеи комсомола XVII-чеи съездий соцамаш дикагIа кхоачашдара уж оарцагIбахара чIоагIа новкъостал даьд «КПСС XXIV съезда соцамаш — вахаре чакхдоахаргда» аьнна йолча Ленински зачето. МагIалбикера 6350 кагирхо ва «Пятилеткана — толаме финиш, XXV съезда — сийленца накъагIолга» яхача патриотически боламе дакъа лоацаш.

Толамаш даьхад районерча кагирхоша Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIом тIа советски халкъа Котало яьккха 30 шу дизара сийна яьржа хиннача социалистически яхье а. Цу яхье 30 дийнахьа ударни къахьийгад бурув деттача балхий управлене, НГДУ, Вознесенскерча газ чакхйоахача завода, геофизически база, «Малгобекмежрайгаз» треста, «Кавказ» колхоза, кхыйолча предприятейи учреждленейи итташ, бIаьш комсомольцаша, кагирхоша.

Ши субботник чакхдаьккхад газ чакхйоахача завода комсомольцаша. Цига шоаш даьккха 300 сом цар дIаденнад МагIалбикерча пионера-гурпала Мордвинов Володий каша тIа меморнал хьалъеча.

МагIалбикера 2650 совгIа кагий нахи мехкарийи хиннаб комсомолах Ленина цIи тилла 50 шу дизара сийна яьржа хиннача Ерригсоюзни социалистически яхье дакъа лоацаш. Ийъ комсомольско - кагирхой коллектива еннай карара кара тела ВЛКСМ ЦК вымпелаш.

Къонача болхлошеи ахархошеи къаьстта хьинаре къахьег укх пятилетка чакхйоалача шера. Коммунистически къахьегама ударника цIи яьккхай 357 къонача къахьегамхочо. БIаьш комсомольцаши кагирхойи ба иттлагIча пятилетка чотах болх беш. ТIехдика къахьегаш хьабоагIа бурув деттача балхий управленера бурильщика гIончаш Веселов Александр, Цечоев Мувса, мехкдаьтта оборудовани тоаеш вола слесарь Верченко Виктор, «Ингушский» совхозера къона доярка Узнева Лида, жа Iу Атаев Анзор, ветсанитар Старнченко Галина, «Кавказ» колхозера хьакхарч лелаер Конарева Валентина, доярка Жирютина Александра, дуккха кхыбараш.

КПСС XXV съезда советски кагирхоша луча рапорта тIа кулг язде бокъо яккхара яьржача социалистически яхье хьалхарча мугIарашка латт бурув деттача балхий управлене, (комсомола комитета секретарь Саутиев Iалихан), Вознесенскерча газ чакхйоахача завода (комсомола комитета секретарь Шабельникова Татьяна), «Малгобекнефть» НГДУ (комсомола комитета секретарь Картоев Iийса), геофизическа база (комсомола комитета секретарь Белан Петр) комсомольски организацеш, къона коммунист Чахкиева Фая керте латта маьхк еча заводера комсомольско-кагирхой бригада.

Укх деношка МагIалбике шерра яьржай бурув деттача балхий управленерча комсомольций Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата Беков СаIида, ВЛКСМ XVII съезда делегата Плиев Махьмадсале боламах дIайоланна «Парте XXV съезда — 25 комсомольски ударни кIира» яха социалистически яхь.

НийслагIча пятилетка декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоац къонача рационализатораша а. Укх тIехьарча шин шера цар еннай 57 рацпредложени. Царех балха юкъейоалаяьча 51 предложенех 65,7 эзар сом пайда баьнна.

Кхы а дуккха дувца йиш яр МагIалбикерча комсомольцашта, кагирхошта карагIдаьннача дикача гIулакхех. ХIаьта а хIанз комсомола цIей дездеча хана белгалдаккха доагIа горoдерча комсомольски организацей де йиш а йолаш ца деш дисараш дукха долга, комсомольски организацей балха цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар.

Укх тIехьарча шин шера комсомольций мугIарашка хьаийцаб 850 кагий нахи мехкарийи. Уж геттара кIезига ба 14 шерагара 20 шерага кхаччалца бола кагирхой районе 10 эзар совгIа хилар а, царех комсомоле латтараш 2000 совгIа мара ца хилар а дIалаьрхIача.

Районерча кагирхой вахаре, къаьстта гIалгIашхеи нохчашхеи барий вахаре, хIанз а боккъонца дIачIоагIденнадац керда дезал вIашагIкхетилга комсомольски IаьдалагIа торжественно белгалдоаккхилга. Кхы а моттигаш нийслу дукха ести кхувлаш, урдув доахаш, дезалаш а бохабеш мехкарий маьре ухаш, пхьа леха гIерташ, кхыдола дIаяхача замах юхедиса зуламе гIулакхаш леладеш. Царех эггара чIоагIагIа зулам доал кагирхошта.

Комсомольски организацей балха цIенхашттара кхоачамбоацар лоархI оаха районерча дешархоех технически кхоллама, художественни самодеятельноста, спорта кружокашка дакъа лоацаш 30 процентал кIезигагIа хилар а. Цул совгIа районе ба 2210 кагирхой юкъера дешар дешанза. ХIаьта укх шера царех сайрийнарча школашка дешаш 491 саг мара вац.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш долга тхона дика ховш да. Кастта, 1-ча ноябре вIашагIкхетача городской комсомольски конференце цIенхаштта дувцаргда оаха тхоай кхоачамбоацараш, уж дIадахара наькъаш белгал а доахаргда.

Шеко яц дIахо йодача хана а МагIалбикера комсомольцаши кагирхойи коммунизм хьалъеча хьалхарча мугIарашка латтаргхиларах.

М. БОКОВ,
ВЛКСМ МагIалбика горкома секретарь.

Гуйрено сихбаьб республика шекара свекла леваераш. ХIара дийнахьа колхозийи совхозийи кхашкара 500—600 автомашино дIаоз мерза овлаш. Нохч-ГIалгIай шекар доаккхача заводе. Йолаш йола торонаш оарцагIьяхай автомашинаш ца гоаеш, уж сихагIа Iойоссаяра. Шиъ-кхоъ минут мара яккхац авторазгрузчика тIа яьнача машино.

Ялх тараз латт хьауха автомашинаш озаш, дIаарайохийташ. Балха дийнахьа 250 автомашина оза езача кхо бIаь цхьан таразагIа чакхйоал. Сиха бу болх браковочни пункте а. Укх деношка цига хиннача тха корреспондента Т. Арчакова даьккхача укх сурта тIа гу машина Iойоассаеш.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VII пленум

ПАРТЕ XXV СЪЕЗДА ДАХА МА-ДОАГГIАРА НАКЪАГIОРГДА

(ДIахододар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

Пятилетка тIеххьарча шера республика халкъа боахам дегIабоалаьбеча шоашкара дакъа юкъедихьад гIишлошъеча организацеша.

Республика промышленноста, транспортен бувзамен предприятей коллективаша шоаш ца кхоеш къахьегаро, 1975 шера плани декхараши толамца кхоачашде. КПСС XXV съезда яха майоаггIара накъаяха уж гIертаро бокъонца торо лургья промышленни продукци йоккара йола пхе шера план ханал, хьалха, декабра хьалхарча ах бетта кхоачашъе. Юрта боахаме къахьегараша кхоачашъяьй паччахьалкхенга тха, тхьамка, со.. бохкара пхе шера планаш, дулхи фуаши дахарей кийчдарей пятилетка кхоачашъе мегаш я.

Тешшаме ала йиш я республика къахьегамхой вахар тоадара, цар социально-бытовойн культурни хьашташ Iалашдара белгалъяь программа керттерча дакъе кхоачашъеш я аьнна. Из белгалде деза, аьлар докладчика, — хIана аьлча бизза мах ца бича йиш яц цу хьакъехьа партийни, советски, юртбоахама органаша баьча балха.

Цунна цхьана сов тIехбаьккха мах бе а безац даьчун, вайна бIаргагу деза хьалда дола кхоачамбоацараш, кхоачаш ца деш дисар, хIаьта иштта вай воай гIалаташ. ХIаьта уж долаш а да, цIенхашттан уйла тIаяхийтан анализ е езаш а да.

Из доагIаш да социалистически яхь вIаштIехьъяккхара боарама мах беча а. Дага кхаба деза цун эффективность къаьст-къаьстача болхлоштеи коллективаштеи карагIдаьннарий мах а баь белгалъеш йоацилга. Бокъонцаи чIоагIен толам боаккх творчески къахьегама хьал а социалистически декхараш кхоачашдарах бола бехктокхам а чIоагIа хьабехилга беррига къахьегарий, доал деча аппарата ерригача звенъий вахаре кIоаргга чуденнача моттигашка. Укхаза дукха хIама тийша да партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей болх вIаши а бувзаш лелабарах.

Алхха иштта хила деза партийни комитеташа коллективашка, бIарччача городашка, районашка социалистически яхь вIаштIехьъяккхара мах беча хана.

Укх шера республика халкъа боахамо баьча балхах хьахиннараша, КПСС XXV съезда хетадаь социалистически декхараш кхоачашдара итогаша хьахьокх, республике лелача гIулакхий мах беча хана массаза а критически хьожаш вай ца хилар. вай лов боахама гIулакхашка дувлийта доккхий гIалаташ, яхь лелаеча дола кхоачамбоацараш.

Дукха масалаш доаладе йиш я партийни боахамен органаша социалистически яхь вIаштIехьъяккхарах бола КПСС ЦК соцам кхоачашбелга тесса леладеш, планаши КПСС XXV съезда сийна тIаийца декхараши кхоачашдеча айденнача къахьегамхой къахьегамен политически хьинарах бизза пайда ца эцаш хилара.

Республика промышленносте производства юкъарча объема план кхоачашъяьяле а кхоачашъяьяц промышленни продукце лоаорхIамегIара 17 тайпа арахецара план. Реализаци яра объема план кхоачашъяьяц 3 промышленни предприяте. Массарел дукхагI.. тIехьайнсай. Нохч-ГIалгIай цементни завод, рудни йоаца материалаш йоахен чаххйоахен Карабулакски завод. Сунженски даьттей пахчен йоаха завод. Грозненски ремонтно-механически завод, шекара завод. ТIехьаюсача предприятеша ара ца цецаш йисай 2,8 миллион сома маьхя продукци.

Планал совгIа продукци йоккара чIоагIа тIехьайнсай «Грознефтехимзаводы» объединени. Шоаш тIаийца декхараш иштта кхоачашдац «Чеченингушстрой м а т е р и а л ы», «Чеченингушвино» объединенеша, ялатий продуктай производственни управлене, кхычар. Дукха кхоачамбоацараш да гIишлошъерий балха юкъе а. Капитальни вложенеш карарзнаяра а гIишлой-монтажни балхий а планаш, объекташ эксплуатаце дIаялар, къаьстта нах чубаха цIеноц, школаш, хьалъелга кхоачаш ца дара кхерам болаш да.

Планаши социалистически декхараши кхоачаш ца дар дашха йиш йолаш да цхьайола партийни профсоюзни организацеш социалистически яхьа чулоацамга ца хьожаш, экономика дегIаяра хIанзарча хано, эггара хьалха технически прогрессо дIадехараш теркал ца деш хиларца.

Грозненски городской комитети, парте Шалински, Заводской, Сунженски райкомий бахха тIа долаш дац паччахьалкхен планаши керттера технико - экономически хьокхамаши кхоачашделга Iалаш ца даьча. тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара тIехьа коллективаша бу. болх вIаштIехь ца баьккхача предприятей кулгалхошкара декха доагIар чIоаггIа хьадехаш дIала гIулакхаш.

Дукха кхоачамбоацараш да юртбоахама производстве а. Юртбоахама дукхагIйола продукташ хьаяхарей кийчъярей планаши социалистически декхараши укх шера республико кхоачашдеш дац. Хьайбай продукташ кийчъяра нйс бетта халкъбоахама план дулха мара кхоачашъяьяц республика.

Цхьабола кулгалхой из тайпа хьал воча хаоттамца дашха гIерт. Массанена а ховш ма дий хIара шу ме дал вай социалистически юрта боахам Iалама Iоткъама. ДукхагIа кIалхара бувлаш хилар, хIаьта хаоттам хьалаш, во хиннад яхаш доаха бахьанаш шоашта кIал тIа-тIа кIезигагIа лара йолаш хул. Укхаза дагадохийтача бакъахьа да КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) пленуме нов. Л. И Брежнева аьнна дешаш: «хаоттама халача хьалех дувцаш, — белгадир цо, — ала деза, уж тайпа-тайпарча боахамашта тайп-тайпара Iаьткъа хилар. Боахама доал во леча воча хаоттамо къаьстта чIоагIа техар. ХIаьта, новкъостаща боахама доал дика деча хьахиннар дикагIа да, хаоттам во боллашехьа а».

Цудухьа нийсагIа хургда цхьайолча районашка, колхозашкеи совхозашкеи укх шера баьча балхах хьахиннар дика ца хилар, планаши социалистически декхараши кхоачашдара тIехьадисар эггара хьалха юртбоахама органаша, КПСС райкомашеи райисполкомашеи, партийни, профсоюзни организацешеи боахамий кулгалхошеи цIенхаштта болх ца барах хьахиннад аьлча.

Цу хьакъехьа ира критика е йоагIа цхьайолча районашта, къаьстта, Грозненски районна.

Цу районна лаьттаи Iалама хьалаши. агротехнико тIадехараш леладича, массаза Iалашде йиш йолаш да юртбоахама культураш дика хьувкъилга, дика доакъара база хьаелга, хьайбай продукташ йоахилга дикка лакхде. Бакъда цу торонех пайда во эц.

Районе массаза а яхар санна цхьаккха а бахьан а доацаш тIехьа а доах дика чакх а дахаи кхашкара балхаш, агротехника бокъонаш телхаю. ДегIаба безача тайпара дегIабагIац хьайбай боахам, цун продуктивность лоха я.

Ала деза КПСС райкомо, райисполкомо, колхозийн совхозийн партийни организацеша района юрта боахама латтача хьала критически мах ца белга. Планаши социалистически декхараши кхоачаш а тIеххкоачаш а дара, производства торонех ма-могга дукхагIа пайда эца безача метте болх беха лелилгах беххаза бала гIерт тайп-тайпара объективни бахьанаш а лехаш, цо вIалла а гIо дац кхоачамбоацараш гучадахара а дIадахара а, кадраш нийса хьалхеяра, тIадиллача гIулакхах бола цар бехктокхам айбара.

ДIахо докладчика белгалду, республике кхерамеча хьал тIа да хьайбашка Iа даккхийтар, яхаш. Цхьайолча районашка тоъаш дац доахьараш.

Иштта хьал доллаше а цхьабола кулгалхой сагота бац, паччахьалкхен ресурсашкара концентраташ хьаэцарга дог доахаш ба.

Къаьстта дукха доакъар ца тоъаш да Малгобекски, Сунженски, Наурски районий боахамаш. Баьча тохкамо хьахьекхачох укхаза во пайда эц доакъар кийчдара йолаш йолча ерригача торонехи кхоачамехи. Дог даьхача тайпара пайда балаизар месячниках а.

КПСС Центральни Комитето съезда хьалхара яхь вIаштIехьъяккхарах баьча соцам тIа партийни комитетий къаьстта теркам тIабохийт из вIашагIйоллача долаш долча кхоачамбоацарашта, из лоархIаме гIулакх сатийнеи форманеи леладе йиш йоацаш хилара. Из дизза доагIаш да вайна а, йоах нов. Власова. Дуккхача партийни комитеташеи юххьанцарча партийни организацешеи лерттIа тIахьожам лоаттабац яхьа лелама, тIаийца декхараш кхоачашдара эшаш дола хьалаш хьакхоллар дехе доагIача тайпара хьадехац боахама кулгалхошкара. ХIанз кIезига моттигаш яц декхараш коллективай юкъарча собранешка а ца дувцаш кIезиг-дукха болхлой вIашагI а кхийте дувцаш. Яхьа итогаш еча юкъеувзац яьхье яьпача бригадай, сменай, участкай коллективаш. Из тайпа хьал да паькъаш дечен уж леладечен управлене организацешка. Нохч-ГIалгIай транспортни управлене предприятешка, кхычахьа.

Министерствай, ведомствай, кулгалхоша профсоюзий отраслеви обкомаша хIанз а кIезига Iома а ю дIа а йоаржаю дикагIа йола опыт.

Дикка тоабе безаш ба профсоюзий областной совета болх а.

ДукхагIа теркам тIабахийта а хьалхана а беза КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахара бола комсомольцийн кагирхойн болам.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да культурно-массови балха тIа. Масала, Назрановски, Урус-Мартановски, Ножай-Юртовски, Веденски районий культура учрежденеша кIезига вIашагIйоахк тематически сайренаш, дагахьара журналаш, къахьегама ветеранашцеи съезда хьалхарча яхье котбаьннарашцеи вIашагIкхетилга.

Партийни комитеташа кIезига пайда эц гойтара агитацех. Стендий, плакатий, тIахьехамий чулоацам дукхагIча хана юкъара, декларативни хьисап долаш хул, царна тIа дац хьадда хьокхамаш, парте XXV съезда сийна тIаийца декхараш.

Парте XXV съезда болх дIаболабала биъ беттал кIезигагIа ха йисай. Областной партийни организаце вахаре чIоагIа бехктокхаме ха яь из.

Вай мехка коммунистий форума беррига парте чура болх тоабарца, боахамен культуран гIирсаш хьалдара, ерригача экономически социально - политически процессашта партийни кулгалделга эргадоахаш тоадара беррига организаторски болх тIаберзабе декхарийла да вай, цу балха тIа эггара хьалхара моттиг наьха творчески хьинар а айдара, социалистически яхь шерра йоаржаяра тIа а берзабеш.

ДIахо докладчика дийцар цу хьакъехьа областной партийни организацешка хьалхашка латтача декхарех.

Мукъа ба сона, — аьлар нов. Власова ше йистевоалаш, — парте планащ кхоачашъяра шоай низаши хьинари республика коммунисташа, беррига къахьегамхоша дIалургхиларах, КПСС Ленински ЦК-на гонахьа шоай мугIараши кхы а айхагIа кхотадергхиларах, парте XXV съезда коммунизм хьалъеча керда толамаш даьха накъагIоргхиларах тешам бала.

Дийцача дешах лаьца пренеш дIайолаю КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара **А. А. Бабикова.**

КПСС ЦК апрельски соцам арабаьнначул тIехьагIа, аьлар цо, парте районни комитето, юххьанцарча парторганизацеша шоай организаторски политически балха ерригa формаш тIаерзаяр цун чулоацам хIара болхлочунга. инженерно-технически балхаш дерашка, района беррига къахьегамхошка дIабовзийтара, 1975 шера а ерригa пятилетка а кхоачашъелга хIара сагага дулхах-цIех дола гIулакх санна тIаийца леладайтара.

Тха коллективай къахьегамен политически хьинар кхы а айдир «КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахара социалистически яхь йоаржаярах» болча КПСС ЦК соцамо. КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахара инициатива дIайолайир СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината коллективо. Химикаша дIадолалаь дика гIулакх хьаллаьцар парте райкома бюро. из дIахо доаржадара эшар а дир. Предприятей дуккхача коллективаша шоаш хьалха тIаийцача социалистически декхарашка а хьежа кхы а доккхагIа дараш тIаийцар.

Хьалха латтачар тIагIертта къахьегар бахьан долаш, дIахо дувц нов. Бабикова, мехкдаьтта чакхдоахача предприятешта духьал халонаш увтташ хиннаяле а района промышленноста 9 бетта план кхоачашъйир. Толамца кхоачашъеш я октябрь бетта план а. из иштта хилийтара тха дуккхача даькъе аьттув боалийт Сийлахь-боккхача Октябра 58 шу дизара сийна яьржача яхьо.

Юххьанцара партийни организацеш, боахама кулгалхой чурча резерваех дикагIа пайда эцача тIаберзабаь ца Iеш шоай балха тIа нийслу кхоачамбоацараш дIадахара а оарцагIбоах парте райкомо. Бакъда районни комитето увттаду организационни идеологически гIулакхаш даим бокъонца вахаре чакхдахеи царех лийрхIар хьахилийтеи вIаштIехьдалац тха. Из иштта хул уж кхоачашдеча цIенхаштта кхоачамбоацараш хулийтандаь. Ма-дарра аьлча, хIара бIаь сома йохкача продукцешн сом планал совгIа лургда аьнна тIаийца керттера декхар кхоачаш ца деш дисад. Ийс бетта планал совгIа ехка продукци 2,7 миллион сом мара хиннаяц, лийрхIар 8 миллион йолча. «Грознефтехимзаводы» объединене предприятеша декхар тIаийцадар шера планал совгIа 10 миллион сома маьха продукци хьае. ХIаьта ийс бетта цар хьаьр 1,7 миллион маьха мара яц.

Района ерригача предприятеша болх ритмично бац. Ийс бетта ворхI предприяте къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц. Парте районни комитет чIоагIа сагото ец я мехкдаьтта чакхдоахарашта лаьрхIа хIанз а тIехь йиълагIча квартала план хоадам болаш къоастаяь ца хилара. Хала хьалаш эттад районе гIишлошъяра тIаийца декхараш кхоачашдара даькъе а. Массехк объекте уж кхоачаш ца дар кхерам болаш да, цу даькъе а Анисимова цIерагIа НГНПЗ реформинг а.

ДIахо нов. Бабикова белгалдоаккх парте райкомо юххьанцарча партийни организацеша социалистически яхьа кулгалделга, балха кердача формаши методаши Iомаелга, коммунистий авангардни лоархIам лакхбелга мишта латт хьожаш хадданза тохкам белга хIанз а тIехьа вIаштIехьдаьккха доацилга, профсоюзашта доаггIача тайпара партийни кулгалделга Iалашдаь доацилга, хоадам бола. декхараш оттадеча а, къахьегамцара безам совбаккхара моральни материальни стимулех пайда эцилга тоадеча а цар лоархIами бехктокхами геттара ледара лакхбелга.

Парте районни комитето ший декхар лерхI, аьлар нов. Бабикова, пхе шера план бIарчча хьайицача 1975 шера 25 декабре кхоачашъяра, кердача шера хьалхарча деношка денз ерригача предприятешка ритмично болх байтара района къахьегамхой низи творчески хьинари кхы а лакхделга.

Теркам тIабахийта ладийгIар пленуме хинначар «Красный молот» завода директора **Г. К. Веденкос** даьча къамаьлага.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш «Красный молот» завода коллективо продукци йоккара нйс бетта план тIехкхоачашъяьй, аьлар цо. Планал совгIа ехка товарни продукци 115 эзар сома маьха я. Керттерча тайпаех йола продукци арахецарен къахьегама овсарле лакхъярен заданеш кхоачашъяьй.

КПСС XXV съезда сийна яьржача яхьа юкъе яхача тха дуккхагIйолча цехийн участкайн коллективаша продукци дукхагIа кийчъяра, из дикагIа хилийтара, технико - экономически хьокхамаш тоадара кхы а доккхагIдола декхараш тIаийцад.

КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахар духьа йоаржаяь яхь «Продукци дукхагIа, дикагIа, дIалохийтар кIезигагIа а долаш» яхача девизагIа а советски пятилеткашта хетаяьча нйс къахьегама ударни вахтагIа а чакхйоаккхаш я. ХIанз заводе цхелагIа вахта я дIахьош. Завода парткомо идеологически мероприятей комплекс оттаяьй, цар чулоац советски пятилеткашта, советски паччахьалкхе дегIайоалаяра болча цар лоархIама пропаганда елга, мехкдаьтта машиностроени дегIайоаляеча завода болхлоша лаьца дакъа дIадовзийтилга, и кх. дI.

Социалистически яхье дакъа лоацаш ва болхлоех, инженерно-технически балхаш дерех, гIулакхерча нахах верриг а 4137 саг. 191 болхлочо хIанзле кхоачашъяьй шоай пятилеткаш. Пхе шера - заданеш кхоачашъяьй бархI бригада. Царца я аьшка пхьарий нн. Бехтера, Вербицке, Наниева, болат лоаладеча цехера нн. Арбузова, Чеботаева, кхычар бригадаш. Болат лоаладеча цехо продукци арахецара план 10 октябре кхоачашъяьй.

Дерригача хьокхамех план кхоачашъяра коллектив оарцагIъяккхара болх вIаштIехьбаьккха боллаше а, аьлар къамаьл даьчо, заводо кхоачашъяьяц товарни продукци арахецара план, цунга дIадохийтар совдалийтад. Иштта, 9 бетта товарни продукци арахецара 830 эзар сом декхар тIадисад тхоца.

Социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача долча кхоачамбоацарех цаI лерхI оаха беррига инженерно - технически балхаш дераш шоай творчески планаш йоацаш хилар. Социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача хIанз а формализм нийсйолийт, цо лохъю цун эффективность. Цу даькъе дукха болх бе безаш да тхо, хIана аьлча социалистически яхь дика вIаштIехьйоаккхилга Iалаш ца дой хала хургда коллектива иттлагIча пятилетке хьалхашка латта декхараш кхоачашде.

КПСС XXV съезда сийна тIаийца социалистически декхараш, шеко йоацаш, кхоачашделга Iалашдара завода цехашта продукци арахецара даькъе октябрь беттаи йиълагIча кварталаи лаьрхIа кхы тIа а заданеш оттаяьй. ЙиълагIча квартала товарни продукци арахецара задани 11729 эзар сом я е планал 839 сом совгIа я.

Иззал продукци арахецарца тха йиш хургья товарни продукци арахецарен къахьегама овсарле лакхъярен укх шера план а социалистически декхараш а кхоачашде, хIаьта иштта производства боарам 1974 шерарчул 5,2 процент лакхбе ТIаккха тIаккхетача продукцех 90 процент къахьегама овсарле лакхъяра чотах хьахургья.

Заводо доаха толамаш кхы а доккхагIа хургдар, йоах дIахо нов. Веденкос, нагахьа санна республика гIишлошъеча управлене хьалъеча фонтанни арматура цехий блока мощносташ болх бе йолаялийтара дола ший декхар кхоачашдеш даларе. Цу цеха ши пролет укх шера яь йоаккхилга юкъагIдусаш латт. Из гIишло хьалъеча латта гIулакхаш тхона чIоагIа дагадоахкаш да. ХIанз санна ледара цига болх бой 1976 шера а хьалъяьргьяц уж пролеташ, тIаккха цо геттара халача хьале оттадергда тхо иттлагIча пятилетка хьалхарча шера.

ХIанз заводе чакхдаьха доалаш латт 1976 шера план кхоачашъяра цехаши отделаши кийчъелга. Планови заданей проекташ коллективашка дIакхачийтай. ЦIенхаштта кийчо еш да тхо тIадоагIача шера хьалхарча квартала аьнна енна йоккхагIйола план кхоачашъелга Iалашдара, къаьстта январь, февраль беттий яр, КПСС XXV съезда даха доагIача тайпара накъадахар духьа.

Трибуна тIа ва Малгобекски района, «Алханчуртский» совхоза тракторист нов. Х. А. Евлоев.

Цо аьлар, парте XXV съезд хьаелларах хоам баьча КПСС ЦК апрельски Пленума решенешеи, «КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахара социалистически яхь йоаржаярах» болча КПСС ЦК соцамои дегаш айдаь болча «Алханчуртский» совхоза къахьегамхоша толамаш доахаш къахьег лаьттанцара йоаккхеи хьайбайи продукци алсамъяккхара. Коллектива карагIдаьннад паччахьалкхенга дулх доххара халкъбоахама план кхоачашъе. 10 сентябрь тIаккхоачаш 5450 тонн дулх дехкад, пхе шера план 101 процент кхоачаш еш. КПСС XXV съезда сийленца накъабаха лаьрхIача хьайбаш леладераша йиълагIча квартале кхы тIа 95 тонн дулх дохка декхар тIаийцад.

Социалистически яхье толамаш доах №№ 2, 3 йолча отделенеша, комплексни бригадаша, совхоза кхыча подразделенеша. Масала, № 3 йолча отделене дулх доххара пхе шера план 1974 шера декабрь бетта кхоачашъяь а яьккха хIанз иттлагIча пятилетка шоллагIча шера чотах къахьег. Цхьа центнер дулх доаккхаш 79 сом дIадахийтад, план 82 сом долча.

Аз къахьегача трактороюкхаш леладеча бригада коллективо дог раьза хиина тIаийцар КПСС XXV съезда сийна социалистически яхь йоаржаярах бола КПСС ЦК соцам. Оаха кхоачашъяьй хIара трактора лаьрхIа оахам дара пхе шера план. Тха бригада яхь лелаю кхыча бригадаца. ХIара механизаторо шийна социалистически декхар тIаийцад. ХIаьта аз МТЗ-50 яхача тракторца хьалха тIаийца хиина декхар доацаш кхы тIа а 500 гектар лаьтта оахам де, 300 литр доагори машинашта хьекха даьттеи кходе дош деннад. Цул совгIа шин механизатора тхоай говзал Iомае, ремонт ю ха шозза лоацъе, цунга дIадохийтачох 20 процент рузкъа кходе лаьрхIад аз.

Цхьабакъда тха коллективе лелаеча социалистически яхье цIенхаштта кхоачамбоацараш а да, аьлар нов. Евлоева. Цхьаболча новкъосташта хац шоаш хьанца яхь лелаеш ба, хьалха латта опыт лерттIа йоаржаяц, яхьа итогаш ханханнахьа яц, уж массанена дIайовзийтац. Бокхьала аьлча, республика хьалха латтача механизаторашца опыт дIаюха эцилга вIаштIехьдоаккхаш дац. Цу дерригне балха новкъарле ю.

ХIанзарча декхараша дIа ма-деххара вIаштIехьъяьккхаяц гойтара агитаци, из нах яхье бовлара тIахьехаш яц.

Укх тайпара халонаш а хьалхашка увтт тхона: «Скотопром» тресто кхоачам болаш техника, машинаш лац тхона. ХIаьта къона механизатораш раьза хилац къаьнача машинаш тIа болх бе. КIезига ба тхона юкъе кхалнах-механизатораш. Отделене дика мастерскеш яц, цо, шеко йоацаш, аьттув балийтац ремонтни балхаш дика чакхдаха. Дукха кхоачамбоацараш да механизаторашта гIулакх лоаттадеча а. Хан-ханнахьа газеташ, журналаш деша йиш йолаш дац тхо. Цу дерригне къахьегама овсарле лакхъяра, социалистически яхь йоаржаяра новкъарле ю.

Цул тIехьагIа къамаьл дир ВЛКСМ обкома шоллагIча секретара нов. **А. П. Енина.**

Даим хьалха латтара йолча шоай традицеца тешаме болча кагирхоша башха-дика къахьег, аьлар цо. Республикерча кхо эзар совгIа замигача сагой йоIой, 119 комсомольски коллективо пятилетка заданеш кхоачаш а яь 1976 шера чотах къахьег хIанз.

19 сентябре комсомола областной комитето «КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахара республика комсомольски организацешта хьалхашка латта декхараш» яха дош дийцар, де лаьрхIар кхоачашдара наькъаш белгалдаьхар. «Даьхен, партена — хьинаре къахьегам, лакха дикал йола болх, тIехника дешар» яхача девизагIа чакхйоахаш хиина ерригсоюзни комсомольски собранеш еш В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода комсомольцаша республика кагирхой тIахьийхар КПСС XXV съезда дохьийтача рапорта кIал кулг яаде бокъо яккхара яьржача яхье бовлара. Тахан цу боламе дакъа лоацаш я 1140 комсомольски организаци.

Кагирхой яхь дика вIаштIехьъяккхай Заводской комсомольски организаце. Заводашкара хIара кхоалагIа вола производственник коммунистически къахьегама ударник ва. КПСС XXV съезда сийна яьржача яхье хьалха латт СССР 50 шу дизара цIерагIа йолча Грозненски химкомбината комсомольски организаци. Яхьа дикагIйолча формаех пайда ийбу «Грознефтехимстрой» треста комсомольски организаце. Парте съезда сийленца накъадахара кийчо еча шоай дакъа юкъекхухьаш ба республика юрта боахама къона къахьегамхой а.

ДIахо нов. Енина белгалдаьккхар комсомола комитеташа съезда сийна яхь йоаржаеш керттера теркам производстве йолаш йола резерваш хьагучаяхара тIаухийташ хилар. Бакъда, балха хьокхамаша ма-гойттара, комсомола обкомо, горкомаша, райкомаша хIанз а де мел эшар даьдац хIара комосомольца, хIара къонача болхлочун творчески хьинар айдара. Къаьстта дика гуш да гIишлошъерий комсомольски организацей балха юкъе дола кхоачамбоацараш. Укх шера ялх бетта 3,4 эзар сага-ди доадаьд, хIаьта прогулаш 15 эзар сага-денга дIакхаьчай. ХIаьта царех дикка къонача болхлой бехкагIа хиннад. Долче, гуш да комсомольски организацеша массанахьа болхлочун цIера сий доаделаш — прогульщикаш, бракоделаш, летунаш, лодыраш ловрбоаца хьалаш хьа ца даьлга.

Комсомольски организацеша, аьлар нов. Енина, бокъонца хьаллаьцар балха дикал, говзал. заводской марка баьхьан шерра болам боаржабара кагирхой тIахьехаш Коммунистически парте даь кхайкарал. Грозненски химкомбината, «Электроприбор» завода, швейни производственни объединене, производственно - товарни контора комсомольски организацеша белггала опыт Iоаяьй арахецача продукце дикал лакхъяра, из дукха яхаргйолаш хилийтара тIаберзабаь беча балха. Укхаза продукци дика хилийтара лоаттабеча комсомольски тIахьожама хьадда система хьаяьй. Цуна юкъейоагIа дикала посташ, «комсомольски прожектора» ю рейдаш, ший тамагI долаш къахьегара тIехьа йоаржаю яхь. Бакъда, массанахьа вIаштIехьдаьккхадац продукце дикал бахьан лоаттабу къовсам таханарча дено дIадеххача тайпара хулга. Грозненски кога гIирс беча фабрике духхьал кхоалагIча квартале хьаьча 14 эзар пар кога гIирсах ахенел совгIа арашта брак яьй е сорт лохдаьд. ДоагIа а доагIаш дукха бехкаш доах хлебозавода, гормолкомбината, дулха комбината арахецача изделеех. Рекламацеш ух «Трансмаш», «Металлист», Назрановски «Электроинструмент» заводаша, иштта кхычар арахецача продукцена. Цо вайга хьагойт брак яр комсомольски организацеша доккха хатар санна лоархIаш ца хилар. Из гIулакх кхоачашделга Львовски, Саратовски областашка, Москвеи, Ленинградеи шоаш пайдане йолга хьагойта йола «дикала штабаш» хIара комсомольски организаце вIашагIйоххарца Iалашде йиш хургья.

ДIахо нов. Енина белгалдаьккхар, социалистически яхь пайдане хургйолча тайпара леляра профсоюзни органаштеи комсомола комитеташтеи лохерча звеногара денз лакхерчуига кхаччалца лерттIа бувзам ца хиларо новкъарле елга. Ма-дарра аьлча, комсомола областной комитето укх шера цкъаь цкъа профсоюза обкомашца цхьана социалистически яхьа итогаш яьяц.

КарагIдаьннaчун критически мах беш йола республика комсомола комитеташ бIубенна я КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахара яьржача яхьа байракх кхы а лакхагIа айергхиларах.

Производства эффективность лакхъяра, Iилман - технически прогресс сихъяр чотох дикала хьокхамаш тоадара, социалистически яхь вIаштIехьйоаккхилга тоадара дешашта даим теркам тIаухийт партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша — аьлар пленуме къамаьл даьча СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината аппаратчика **Р. Т. Бурмистровас.** — Уж дешаш дувц партийни, болхлой собранешка, политически, экономически дешара системе, пропагандистий, лекторий, политинформаторий, агитаторий балха.

Хьадеш дар алхха дуккхагIа даь ца а Iеш, кхы а дикагIен кхомегIеи дар — из я яхь леларий девиз. Тха комбинате яхьа договор даьд республикерча цехашца, сменашца, участкашца, бригадашца. ХIаьта бIарчча хьайицача комбинато укх массехк шера вIашта яхь лелаю «СинтезСпирта» Уфимски Новокуйбышевски заводашца. ВIаши еча проверкаша йиш хулийт хьалха латтача производственни опытах пайда дикагIа эца.

Укх пятилетке лелаеча социалистически яхье толамаш дахарах комбинатерча 30 болхлочоа доккхий правительственни совгIаташ деннад, цу даькъе Октябрьски революце, Къахьегама Шеча Байракха, III степена Къахьегама сийлен орденаш. Дуккхача болхлошта, специалисташта «Яхье котваьнар» яха Знак, Сийлен грамоташ еннай, цхьабараш Сийлен книга тIа дIаязбаьб, Сийлен доска тIа баьхаб.

Производства эффективность лакхъяра, арахецача продукце дикал тоаяра чакхдаьхача гIулакхех хьахиннараша комбината коллективага йиш хилийтай ийслагIча пятилетка ткъеста кварталах вурийттазза Ерригсоюзни социалистически яхье котало яккха.

Аз болх беча полиэтилен доаккхача коллективо, аьлар нов. Бурмистровас, технологически процессаши оборудованин эргаьккха тоаяра чотах укх пхе шера 75 процент дукхагIа арахец продукци. ХIаьта 15 октябре оаха рапорт делар пхе шера задани кхоачашъяра хьакъехьа. Цу гIулакха кIезига хIамаш карагIдаьннадац яхь лелаерашта хьалха баьнна болхача, шоашкара хьокхам а гойташ парте боацараш хьинареча къахьегама тIаберзабеча тха коммунисташта Козловна, Зайцевна, Медведевна.

Комбината коллективо май бетте а КПСС XXIV съезда сийна тIаийцадар доккхагIдола декхараш, хIаьта уж толаме кхоачашдеш хьа а енай. КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахар духьа лелаеча социалистически яхьа хьакъехьарча КПСС ЦК Соцама жоп а луш, предприяте хьинареча къахьегама 25 вахта кхайкаяьй. КIирана цкъазза итогаш ю хIара вахте лелаеча яхьа. Коллективашта, производстве хьалха латтача къаьст-къаьстача болхлоштеи новаторашти карагIдаьнна лоархIамегIара хIамаш тIаяздеш оттадаь «Парте съезда тела совгIаташ» яха книжка да.

Сентябре ерригача цехашка партийни собранеш йир дувцаш хIара коммуниста пхе шера план кхоачашъеча дакъа лацарах дола дош а долаш. Цар а кхыча а гIулакхаша новкъостал даьд комбината къахьегамхошта юкъе съезда сийна лелаю социалистически яхь дIахо дегIайоалаяра. Укх деношка хайра тхона кхоалагIча квартале лелаьяча Ерригсоюзни социалистически яхьа итогегIа тхоай комбината юха а хьалхара моттиг а министерствай профсоюза ЦК-ай карара кара тела ЦIе байракх а хьожаяьлга.

Пленуме къамаьл даьча парте Урус - Мартановски райкома хьалхарча секретара **А. Д. Кагерманова** белгалдаьккхар. района къахьегамхоша юртбоахама производство дIахо айяра шоай деррига низаш тIадерзадаь хилар. 9-гIа пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра мехкарча къахьегама коллективаша дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца, Мичурина цIерагIча совхоза коллективо эггара хьалха яхь йолайир КПСС XXV съезда яха майоаггIара накъаяхар духьа. Тха районерча къахьегамхоша дIадоладаь из гIулакх шерра хьаллаьцад республике.

Тахан чIоаггIа раьза хиина ала йиш йолаш да тхо, лаьттанцарен хьайбашкарен йоала продукци паччахьалкхенга йоххара укх шера 9 бетта паччахьалкхен планаш дерригача хьокхамашта дикка тIехкхоачашъяьй. ХIаьта Мичурина цIерагIчен «Гойтинский» совхозий коллективаша паччахьалкхенга ялат доххара пхе шера план кхоачашъяьй.

Районе 10 совгIча доярка 9 бетта хIара кхоабача Iаттагара 2500 килограмм шура яьккхай. ХIаьта «Горец» яхача совхоза доярка, СССР Лакхехьарча Совета депутата М. Умхаджаевас, Мичурина цIерагIча совхозерча Ленина ши орден лелаеча доярка А. Алуевас 3,5 эзар килограмм шура яьккхай хIаране.

Боахама гIулакхех хьахиннараш дикагIа хила йиш йолаш дар, йоахар дIахо нов. Кагерманова, нагахьа санна партийни профсоюзни организацеша, специалисташеи боахами кулгалхошеи социалистически яхьа чулоацам кIоаргагIа теркалбаь, шоай болх хIара боахаме долаш дола кхоачамаш хьагучадахараи царех биззагIа пайда эцараи тIаберзабаь хиннабаларе. яхь йоаржаяра лерттIа уйла яь а шоай ханнахьа цун итогаш яь а хиннаяларе.

Районерча цхьацайолча совхозаша цхьанна а шера кхоачашъяц паччахьалкхенга юрта боахама продукци йоххара халкъбоахама план. Цун керттера бахьан — лаьттахи техникахи лерттIа пайда ца эцар, толашагIа йола опыт кIезига йоаржаяр, Iилманеи техниканеи карагIдаьннараш юртбоахама производствана кхоачам болаш юкъе ца кхахьер.

Цунах мара кхетаде йиш йолаш дац районерча боахамаша цхьатаррарча хьалашка хьувкъам бе-бе кхебеш хилар. Ер да масал. Мичурина цIерагIча, «Гойтинский», «Урус-Мартановский» совхозашка хIара гектара тIара 34—35 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхай, хIаьта «Горец», «Солнечный» яхача совхозашка — хIара гектара тIара — 17—19 центнер. ХIанз а лоха я продуктивность.

Оаха кхетаду, производственни участкашкарча гIулакхашта хьалхара боахамий кулгалхойн керттерча специалистийн, юххьанцарча партийни организацей бехктокхам лакхбара гIулакха парте районни комитето хIанз а кхоачам болаш болх ца беш хилар. Кхоачамбоацараш дIадахара партийни организацешка хьалда мероприятеш кийчъяьй социалистически яхьа лоархIам лакхбара тIаерзаяь. «КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахар духьа лелаеча социалистически яхьа хьакъехьара» КПСС ЦК соцам ерригача производственни коллективашка бийцаб. Района къахьегамхоша шоашта доккхагIдола социалистически декхараш тIаийцад: планал совгIа паччахьалкхенга 1700 тонн ялат, 100 тонн дулх, 120 тонн шура, 6000 тонн шекара свеклаш, 280 эзар фуъ, 10 тонн тха дохка.

ХIанз, хьинареча къахьегама мулаш дIоахача хана, пайда дукхагIа луш йола къахьегама яхьа формаш ма-могга хьаллацеи шерагIа юкъекххахьеи гIерт района советски, профсоюзни организацеш. Цу тайпарча формех цаI а хиина дIаэттай профессеех лаьца лелаю яхь. Яхье котваьнначун опыт шерра дIайовзийт къаьстта арайоахача листовкашца, гойтара агитаце средствашца, кепайоазонца, радиопередачашца. Яхь дIахо дегIайоалаяра пайда эц моральни материальни стимулех.

Къамаьл де дош лу облсовпрофа председатела **О. С. Белиевна.**

Съезда сийна яхь йолаеннарчул тIехьагIа дуккхача предприятей коллективаша, производстве хьалхалаттараша маьхера керда гIулакхаш дIадоладаьд, КПСС XXV съезда сийна кхы тIа а декхараш тIаийцад. Съездал хьалхара шоай мулаш республике эггара хьалха белгалдаьд «Сунжанефть» яхача гази мехкдаьттеи доахача управлене, Грозненски химкомбината, «Электроприбор» яхача завода, Мичурина цIерагIча, «Новосельский», кхыча совхозий коллективаша. Цу коллективаша эггара хьалха ханал хьалхагIа кхоачашъяьй пятилетка планови задани.

Производства новаторашеи хьалха латтача коллективашеи керда дIадоладаь дика гIулакхаш тIа-тIа шерагIа дIадаржде республике. Укх пятилетке дIайоаржаяь социалистически яхьа формаши методаши хадданза эргайоахаш тоае гIерт профсоюзни комитеташ: уж я шин оагIорахьарча договорий ларда тIа болхлоша лелаю индивидуальни б р и г а д н и яхьаш, профессеех лаьца лелаю конкурсаш. шо-шоайн коллективни творчески планий ларда тIа инженерно-технически болхлоша лелаю яхь, и. кх. дI.

Цхьабакъда, белгалдаьккхар оратора, нагахьа санна пятилеткаx дIаяхача юкъагIа юрта боахама промышленности капитальни гIирсаш хьалделгеи дегIаахара темпай критически анализ йича, уж парте XXIV съезда Директиваша белгалбаь хиннача боарамал лохагIа я. ТIаккха цунна боагIача бехках белггалара дакъа профсоюзни организацешка а кхоач.

Социалистически яхье хоадамболлаш болча лоархIаме да общественни къахьегама овсарле лакхъяр. Цхьабакъда, укхаза белгал ма-даххара, къахьегама овсарле лакхъяра темп вайцига Iалашъеш яц. Проблема къоастаяра эффективни метод я болхлой шо-шоай производственни планий ларда тIа къахьегама овсарле лакхъе лаьрхIа «Динамо» яхача московски завода методагIа лелаю яхь а хIаьта иштта болхлой кхы дукхагIа ца хулийташ продукци дукхагIа арахецара щекински метод а. ХIаьта республика предприятешка мела юкъекхухь «Динамо» яхача завода методагIа лелаю яхьи щекински методи.

Продукци дикагIа хьаяр духьа лелаеча яхьах пайда дикагIа балара лоархIаме хьал да батал йоаккхача предприятешкара яьина кийча продукци арахецача предприятешка кхаччалца йолча производственни цикле дакъа лоацаш йола ерригa коллективаш цунна юкъеозар. Яхьа из форма хийцца юхьеяхьа йиш йолаш яр кога гIирсий фабрике, радиозаводе, дуккхача машинашъеча предприятешка, моттигерча промышленноста предприятешка. Цхьабакъда цу предприятей профсоюзни боахамийн кулгалхоца цу гIулакха даь цхьаккха хIама дац.

Iилман наьхъана бакъдаьча социалистически декхарий ларда я планови заданеш шоай ханнахьа предприятешка, цехашка, участкашка, бригадашка, хIара болхлочунга дIакхоачаяр. ХIаьта а планаш геттара говзий дIакхоачийт дуккхача предприятешка. Масала, гIишлошъяра управленега апрель бутт бови дIакхаьчай укх шера чIоагIъяь план.

Нов. Беляева дош делар, профсоюзни организацеша социалистически яхь вIаштIехьъяккхара даькъера уж кхоачамбоацараш дIадоахаргхиларах, республика къахьегамхой КПСС XXV съезда баха ма-боаггIара накъабаха оарцагIбахара деррига низаш тIадерзадергхиларах.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VII пленум

ГIИРСАШ ХЬАЛДАРА ДАЬКЪЕ ТIЕХЬАДУСИЛГА ДIАДАККХА

Пленуме дувца оттадаьчу шоллагIча дешах доклад йир КПСС обкома секретара нов. **М. А. Керимова.**

1974 шера октябре хиннача парте областной комитета III пленуме дийцар «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа капитальни гIишлош хьалъелга эргалдоахаш, тоадаран дикагIа хьалъяран фу де деза» аьнна дола дош.

Пленумо белгалдир капитальни гIишлош елга йIаьхкхача хана тIехьадусаш хилар республика экономикен культурен дегIайоалаелга юхатетташ долча керттерча бахьанех цаI хилар. хIьта КПСС обкома бюрогара, республика Министрий Советагара, парте городской районнии комитеташкара, горрайисполкомашкара, гIишлошъеча организацей, ведомстваш кулгалхошкара хьадийхар капитальни гIишлош хьалъелга тIехьадисар дIадаккхара, хаьдда гIулакхаш чаккхдоахилга.

1974 шера болх бе йолаялийтар цементни завода шоллагIа аргIа. «Кавказ» яхача коатIарча оалхазарай фабрике 150 эзар котама лаьрхIа мощносташ, кIезиг-дукха тоаденнад наха чубаха цIенош, унахцIенон, просвещене объекташ хьалъелга.

1975 шера нийс бетта республике гIишлош хьалъеча дIаяхийта капитальни вложенеш 229 миллион сом я, царца гIишлой-монтажни балхаш 127 млн. сом, из дIадахача шера цу ханаца нийсдича 10 процент дукхагIа да.

Нах чубаха цIенош хьалдеча яхийта капитальни вложенеш 19 млн. сом е дIадахача шера 9 бетта яхийтачул 13 процент дукхагIа я.

Овлан тIара хийцар троллейбусни депо, цирк, пек ду бассейн, госуниверситета дешара корпус хьалъечара гIулакхаш. Укх шера уж объекташ хьалъяьяха лерхI.

План кхоачашъечарех я хIанз «Чечингушводстрой» гIишлошъю управлени (начальник нов. Тумсоев Г. В.), республика цIеной-коммунальни боахама министерства ремстройтрест (управляющи нов. Демин Г. Ф.).

Дика хьокхамаш даьхад «Чечингазстрой», «Грознефтехимремонтстрой» трестий, гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене СМУ-7, Спец. СМУ, № 7 йолча, «Кавэлектромонтаж», «Центроспецстрой», «Союзпромэкскавация», иштта кхьача трестий монтажни управленей коллективаша.

Цу хана чухь кIезиг-дукха дикагIа хьалде баьннаб цIеноши граждански гIирсаши.

ДукхагIа терко е баьннаб кердача эффективни материалий, прогрессивни конструкцей, къахьегама дикагIча методий.

Цунна ихьана, — йоах докладчика, — даьр белгалдоахаш, гуччахьа дIаала деза обкома бюрос а республика Министрий Совето а, парте городской районнии комитеташа а хаьдда гIулакхаш чакхдаьха а дац, пленума решенеш кхоачаш во а ю.

ДIабахача 9 бетта кара ца ерзаеш йиса капитальни вложенеш укх шера 30 млн. сом я, царца гIишлой-монтажни балхаш 22,4 млн. сом. Кхоачашъяц промышленни юртбоахамен гIишлошъяра планаш.

Геттара во лел нах чубаха цIенош, школаш, унахцIенон объекташ хьалъелга.

Вай республика халкъа боахамга хьа ца кхоачаш йисай йистеяха еза гIишлош 77 миллион сомал дукхагIча маьха, царца 50 эзар квадратни метрал совгIа нах чубаха цIенош, 100 моттиг йола больница, школаш — 6 эзар моттиг.

Хьалъеш латта а хьалъяьянна а дукха объекташ хIанз а лерттIа хьалъяц.

ХIанз а лелаеш я доккхий кхоачамбоацараш а дефекташ а йоллаше а нах чубаха цIеноши кхьйола объекташи болх бе хьаелла гIерта харцахьара практика. ГIишлошъю Нохч-ГIалгIай управлени (нов. Сперанский), «Чечингсельстрой» трест (нов. Арсанукаев), «Чечингколхозстрой» объединени (нов. Гайрбеков), «Севкавнефтегазстрой» объединене Грозненски управлени (нов. Нужный) санна йолча республика гIишлошъеча организацей кулгалхоша, партийнии, советскии, профсоюзнии органаша кхоачашдац КПСС обкома III (1974 ш.) пленума сонамо дIадехараш тIара хьадоагIар — хIара отрасле, хIара гIишлой-монтажни управлене капитальни гIишлош хьалъяра планаш кхоачашъелга, гIишлошъеча техникаш, материально-технически ресурсаех балха ханах дикагIа пайда эцилга. гIишлошъю производство вIашагIйоллара боарам айбелга, Злобина методах гIишлошъю бригадаш низовой хозрасчете йоахилга.

IалаьматечIоагIа критика е йоагIа «Кавсантехмонтаж» треста Грозненски монтажни управлене (нач. нов. Эрмиш), СПМК-661 (нач. нов. Боров) санна йолча субподрядни организацей балха.

Цар бехкагIа оттаьча ханашка хьал ца еш юс промышленни, наха чубаха, культурно - бытовой, юртбоахама дукха объекташ.

Областной партийни организаце къаьстта сатем боабеш ба республике гIишлошъеча керттерча организаце — гIишлошъеча Нохч - ГIалгIай управлене во беш бола болх.

Укх шера 9 бетта 9,5 миллион сома балхаш ца деш тIехьайисай из.

Управленена карагIдаьнна дац нах чубаха цIенош, школаш, берий бешамаши яслеши, унахцIенон, культура, кхьйола объекташ хьалъяьяха.

ТIехьарча шерашка гIишлошъеча управлене дегIадагIац шоай низашца балхаш делга.

1974—1975 шерашка из лоархIаьяц цхьаккха а технико-экономически хьокхамах, цудухьа царех дукхадараш 1973 шера боарам тIа да.

СССР Минстрой Къилбаседа Кавказерча организацешта юкъе эггара лохагIа я управлене цхьан болхлочо ю выработка, къахьегама овсарле юкъара лаьрхIача лохлуш йоллаше а дегIаденад наьха юкъера алапи.

Укх шера даьча балхех дIадахар планагIа доагIачул 10 процент дукхагIа да.

Из тайпа хьал эттад гIишлошъеча управлене кулгалхой (нн. Сперанский, Воронович, Алейников, Гойтов, Омаров) эттача хьалага бехктокхам боацаш хьежандаь. ДукхагIйолча СМУ, ПМК массаза яхар санна планаш кхоачаш ца яр, тIадиллача гIулакхага бехктокхам ца хеташ уж хьежилга, службай кулгалхой дисциплина йоацаш хилар лов цар, царгара хьадеха дезар чIоагIа хьадехац.

Цу организацешта оттаяь графикаш массаза а телхаю, из чIоагIа Iаткъ гIишлошъеча организацешта.

1974 шера 43 подрядни организаце, е ерригача 54 процент яраша кхоачашъяьяц къахьегама овсарле лакхъяра задани. Укх шера хьалхарча ах шера къахьегама овсарле лакхъяра задани кхоачашъяьяц—39 е 47 процент яраша. Царех итт организаци гIишлошъеча управлене, «Севкавнефтегазстрой» Грозненски управлене йиъ СМУ, «Чечингсельстрой» треста пхиъ организаци я.

Республика дукххача гIишлошъеча организацешка белггала кхоачамбоацараш да. Дукхача болхлоша прогулаш ю, балха ха йоаю.

ГIишлошъеча организацей кулгалхоша, профсоюзни органаша кIезига болх бу гIишлошъю бригадаш нов. Злобина методагIа низовой хозрасчете йоахаш. ХIанз а тIехьа из форма ца лелаеш я гIишлошъеча организацеех 80 процент, яраш, хIаьта уж вIашагIъеххача а цIенхаштта кхоачамбоацараш да объекташ материалашца, оборудованецей механизмашцей Iалашъеча.

КПСС обкома III пленумо цIенхаштта декхараш оттадаьдар республике гIишлошъю база хьаяра даькъе. Керттердар дар гIишлошъеча организацей мощносташ дукхагIа хулийтилга. Из решени кхоачашъяра союзнии союзно-республиканскии министерствашца дага а даьнна оттаяь мероприятеш яр, уж чакхъяьхача 1975—1976 шерашка республика гIишлошъеча производствера гIулакхаш дикка тоадергдолаш.

Нов. Керимова белгал мадаккхара из хиланзар.

9 бетта план юкъера лаьрхIача 77 процент кхоачашъяьча, шоай доалахьара капитальни вложенеш яра план 65 процент мара кхоачашъяьяц.

Кхоачашъяц Аргунски цIенош дара комбината реконструкци яра планови заданеш.

ГIишлошъеча управлене мела леладу аьшкабетона конструкцей Грозненски завода № 1 йолча цеха реконструкци елга.

Шоай доалахьара гIишлошъю производственни база хьалъяргга цу тайпара хьеж «Чечингсельстрой», «Чечингазстрой», «Грознефтехимремонтстрой» тресташка, «Чечингколхозстрой» объединене, «Севкавнефтегазстрой» объединене Грозненски группе.

«Чеченингушпромстройматериалы» (нов. Муртаев), Нохч-ГIалгIай карьероуправлене (нов. Ведзижев) объединеней начальникаша, рудни йоаца гIишлошъю материалаш йоахача а чакхйоахача а Карабулакски завода директора нов. Тонкогубова а еза терко яц йолаш йола мощносташ карарзаяра а, дегIайоалаяра а, гIишлошъю материалаш дикагIа хилийтара а хьакъехьа пленумо яь решени кхоачашъяра.

Пленума решенеш заказчикий—министерствайн ведомствайн кулгалхой республика госпланаца цхьана декхарийла баьбар 1975 шера а тIадоагIача шерашка а гIишлошъяра планашка юха хьажа, средствашн ресурсаши цхьан моттигашка хьагулъяра, технически документаци дIалулга, финансированни елген дIаяла езача объекташта комплектаци елген ший ханнахьа чакхдаккхара хаьдда гIулакхаш де. Бакъда КПСС обкома бюрос де дезар даьаар из зуламе практика соцаяра. Иштта 1975 шера плана юкъе йихьаяр 1765 производственни объекти дIаяла еза комплекси. царца 809 керда дIайолаераш а йолаш. Цу цхьан ханна дIадахача шера хьалъе йолаяь укх шерага яьнна 73 производственни объект плана юкъе а ца йодаш латташ я.

Из санна хIама деъарга законах хатта доагIаш да КПСС обкома пленума решенеш кхоачашъеча уж нарушенеш хIана ю аьнна.

Пленумо проектни институтий партийни, советски организацейн кулгалхошкара хьадийхадар проекташ уттаяра ханаш лоацъелгеи проектно-сметни документаци дика увттаелген, прогрессивни материалехи яйьча конструкцехи пайда а эцаш экономически проекташ шерра юкъейоалаелга.

ХIаьта а проектно-сметни документаци увттаеча уж кхоачамбоацараш хIанз а долаш да.

ГIишлошъярен архитектуран гIулакхий Управлене (нов. Куличков), г. Грозне керттерча архитектора (нов. Беркович) районний архитектораша тоъамболлаш болх бац социально - культурни объекташ хьалъяра авторски тIахьожам чакхбаккхара а, проспекташ хьаяра, майдаши къаьст-къаьста зданеши г. Грозне а, районнии центрашка а, юрташка а тоеш хозъяра, экспериментальни хьокхама поселкаш, республика колхозийи совхозийи центральни усадьбаш хьаяра тIахьожам лоаттабе аьнна КПСС обкома III пленумо баь соцам кхоачашбара.

Дукххача районий партийни, советскии боахамеи организацеша, — йоах дIахо оратора, — е еза терко янзар КПСС обкома III пленумо гIишлош хьалъяра гIулакх овлан тIара тоадара дийцача дешай.

Уж дешаш кIезига дийцад парте горкомий, райкомий бюрошка, пленумашка.

Капитальни гIишлошъяра планаш кхоачашъяц республика цхьанна а районо.

Дукхача гIишлошъеча организацешкеи предприятешкеи дIадаьккхадац социалистически яхьа итогаш формана елга: котбаьнараш мара белгалбахац, кхьйола коллективаш тIехьайнсара бахьанаш таххац, цар болх тоабара де дезар белгалдац.

Моттигаш я гIишлошъеча организацешта, предприятешта, цехашта, участкашта, бригадашта, къаьст-къаьстача болхлошта юкъе даь договораш кхоачаш ца деш, итогаш ца ювцаш.

Уж кхоачамбоацарш дIадоахилга, халахете а мела лел.

Пленумо цIенхаштта теркам тIабахийтар гIишлошъеча производстве быт вIашагIйоллараи балха хьалаш тоадаран. ХIаьта а республикерча дукххача объекташка гIишлошъераашта кхача буалга лерттIа вIаштIехьдаьккхадац, бытови хьалаш Iалашдаьдац.

КПСС обкома III пленума решенеш кхоачашъяра даькъера цIенхаштта дола кхоачамбоацараш тахан белгалдоахаш, — аьлар нов. Керимова,— гIишлошъеча организацей, планаш уттаеча органий, проектни институтий, хIаьта иштта заказчикий — министерствайи ведомствайи кулгалхошка дIахайта деза вай республике гIишлош хьалъелга овлан тIара тоадаран уж дикагIа хьалъяран уж бехктокхаме болга.

Областной партийни конференце юцаргья гIишлошъеча организацей балха программа. Парте XXV съезд хула шу республике гIишлош хьалъелга вIаштIехьдаккхара а дегIадоаладара а хьокхам лу шу хила деза.

Цудухьа партийнии советскии органий, боахама кулгалхой деррига низаш тIадахийта деза йоккхагIйолча гIишлошъеча организацей база 1976 шера дегIайоалаяра мероприятеш хаьдда кхоачашъяра.

ДIахо докладчика дийцар республика гIишлошъеча организацешта хьалхашка латта декхараш.

Юххера а нов. Керимова аьлар, партийни организацей берригa организаторски и политически болх хIанз, хьалха цIаккха а ца хиннача тайпара, тIаберзабаь хила беза де лерхIача цхьан хIаманна — пятилетка чакхйоалача шера заданеши социалистически декхараши хаьдда кхоачашдара, X пятилетка толаме дIайолаяра. КПСС XXV съезда даха ма-доагIара накъдахара.

Дийцача дешах пренеш дIайолаелар парте Малгобекски горкома хьалхарча секретара нов. П. Г. Кащеева къамаьлаца. Цо белгалдаьккхар пятилетка шерашка районе 20 эзар квадратни метр нах чубаха цIенош, культура объекташ хьалъяь хилар а городи районера юрташи дикагIа тоаяь хилар а.

— Бакъда планагIа районе де деза балхаш гIишлой организацеша кхоачашдац, — йоах оратора. — Капиталовложене пайда эцара план 75 процент мара кхоачашъяьяц. Къаьстта во лел гIулакх укх шера

Цул совгIа, лаьттан бух чIоагIа ца хилар бахьан долаш къаьнара цIеноши хьалъяь гIишлоши телхаш а уж юхаметтаоттае езаш а хул. Районе хIанз йолаш йолча ремонтно - гIишлой участкана МагIалбика мел эшар кхоачашде магац. ХIанз йолчул шозза дукхагIа болх бе могаргдола ремонтно - гIишлой управлени районе вIашагIйоллилга дех нов. Кащеева.

Районе болх беш йолча гIишлой организацей — Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене № 105 йолча ПМК участкай, «Севкавнефтегазстрой» объединене СУ-9, кхьарий балха анализ а еш, оратора белгалдоаккх цар болх эсала а тIехьаленна боацаш а беш хилар. ХIаьта цун бахьан гIишлошъерий цхьаккха база, дика говзал йола кадраш ца хилар, участкаш шоай управленештеи колоннаштеи гаьна хилар да. Уж дешаш къоастадара дукххача шерашка деш цхьаккха а хIама дац.

ЦIенхаштта кхоачамбоацар да планаш уттаеча органаша гIишлошъераша нийсса болх дIахьоргболаш гIулакх вIаштIехь ца даккхар. Иштта да школаш, мехкдаьттеи гази хьачу эца а из дIаккхаьийта а еш йола объекташ, юрта боахама объекташ хьалъеча. Цудухьа дукха шераш доах объекташ хьалъеш, хIаьта гIишлой - монтажни балхаш геттара во ду.

Оратора йоах, планагIа йоагIача тайпара халкъа боахама, культурно - бытовой объекташ, наха чуIе цIенош хьалдулургдола гIишлой организаци хила еза Малгобекски районе.

Къамаьл де дош лу «Грознефтехимремонтстрой» треста № 2 йолча ремонтно - гIишлой управлене нормировщицана нов. **Г. Н. Чичила.** Цо дувц КПСС XXV аргIанара съезд гулъярах болча соцамо чIоагIа хьинар айдаь къахьегаш шоай коллектив хиларах 22 октябре гIишлошъераша кхоачашъяьй пхе шера программа, хIаьта шу чакхдалалехьа кхы тIа 970 эзар сома болх бе дехкараш тIа а ийцад.

Белггала дикагIа ду ремонтно - гIишлойи гIишлой-монтажнии балхаш. Иштта, тоаьча 35 технологически установка 31 дика оценка йолаш болх бе йолаялийтай. Уж толамаш дахара лоархIам боллаш дика хIама карагIдаьннад гIишлошъераашта юкъе боагIача тайпара партийно-политически болх беча управлене общественно организацешта.

ДIахо оратора дувц хьалхагIе а къоастаде дезаш хиннача, бакъда, къоастаданза долча дешах. Ховш ма-хиллара, управлене а ерригача «Грознефтехимремонтстрой» треста а паччахьалкхен план керттера ши позици йолаш я — технологически мощносташ тоаелгеи «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка керда объекташ хьалъелгеи. ХIаьта шоллагIа йола позици — капитальни гIишлош хьалъяр тIехь-тIехьагIа дегIайоагIаш а я.

Бакъда нагахьа санна тресте йолаш йола база ремонтни балхаш дара кхоачамболаш яле, керда объекташ пох тоъам хургба оалалургдац. Треста индустриальни база дегIайоалаяра деш хийра хIама дац. ГIишлош хьалъеча халданза эшаш хул аьшкабетон. ХIаьта индустриальни конструкцеш монолитни яраща хувцаш хиларо хьалъеш йола объекташ сиха а дика а хьалъе вIаштIехьдалийтац.

Технически хьалашта эшшача тайпара дика яц моттигера гIишлой материалаш, къаьстта кирпишк. Цудухьа во хьалйотталу из, дукха йов кирпишки маркхали, кхоачашдулац де лаьрхIа балхаш. Геттара во латт гIишлошъераш электродашца, кхьйолча сварочни материалашца Iалашъяра гIулакх. Цу даькъе порядок хилийта яхаш гIишлошъераша ду дехараш е тресте а е объединене а хьаллацац.

Нохч - ГIалгIайчен столица гIишлой организацей балха тIехь долча кхоачамбоацарий кIоаргга анализ а еш къамаьл дир КПСС Грозненски горкома шоллагIча секретара **К. С. Салтаханова.** Аллха укх шера хьалъяь ца йоалаш йисай 22,5 миллион сома маьха керттера фондаш, хIаьта гIишлошъераша пайда ийцабац 12,3 миллион сомах. ПланагIа хьалде лаьрхIарел 32 эзар квадратни метр кIезигагIа хьалдаьд нах чубаха цIенош.

Из иштта нийсденнад керттерча подрядни организацей— Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене, «Севкавнефтегазстрой», «Чечингколхозстрой» объединеней, «Чечингсельстрой» треста кулгалхоша КПСС обкома III-ча пленума (1974 ш.) решенеш кхоачашъелга Iалаш ца дар, гIишлой индустре ший базай мощносташ дегIайоалаяра де доагIар ца дар бахьан долаш. Парте горкомо цу даькъера бехк шийна а тIера баккхац.

Нов. Салтахановна хет города керттерча подрядни организаце болх тоабара Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управленена чуйоагIаш Грозне жилищно - граждански гIишлой тресте республика районашка йоккхийча панелех цIенош хьалду тресте вIашагIйолланза яргьяц, аьнна. Управлене кулгалхошта оратора критика ю лакха говзал йола кадраш кийчъяр санна дола лоархIаме гIулакх во вIаштIехьдаккхар, площадкашкара болх во лелабеш хилар, балхашта инженерни Iалашо яра боарам лоха хилар, хьалха латта приемаши методаши производствана юкъе кхувлилга эсала леладар бахьан долаш.

ГIудакха лерттIа кулгалдеш яц дукха ха йоацаш Грозне йоккхагIа йолча подрядни организаце берригаш хIана бац аьнна коммунисташ чу а боагIаш Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене вIашагIъелла партийни комитет а. Капитальни гIишлош хьалъяра паччахьалкхен планаш кхоачашъелга вIаштIехьдоаккхар хиша хIанз а дIаэттаяц партком, тIадиллача гIулакха бола гIишлой подразделеней кулгалхой бехктокхам лакхбелга эсала деладу цо.

ЦIенхаштта критика йир оратора организацей - заказчикий, проектни институтий, хIаьта иштта «Чечено-Ингушпромстройматериалы» объединене кулгалхошта. Проектировщикаша дукххача объекташка кIезиг - кIезига дIаухийт ахча, дукха дешаш лерттIа, хIанзарча хано дIадеххача беса къестадац цар. Хьалдеш долча цIеноштa облицовка яра во пайда эц моттигерча материалех.

Къамаьл де дош лу Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене начальника **В. В. Сперанскена.** Цо мукIарло дир республике йоккхагIа ярех йолча подрядни организаце коллективо КПСС обкома III-ча пленума (1974 ш.) решенеш во кхоачашъеш хилара, паччахьалкхен планаш кхоачаш ца еш хилара, технико-экономически хьокхамаш лоха хилара. ХIаьта доклада тIа а пленуме дакъа лоацаш бараша даьча къамаьлашка а яь критика чIоагIа нийса я, аьлар цо.

Из иштта нийсденнад, йоах В. В .Сперанске, субподрядни организацей лоархIам лакха бола производственни объекташ хьалъелга геттара кIезиг а даь, смежни организацей болх кIезигагIа бола нах чубаха цIенош дукхагIа хьалде дезаш гIулакх оттар бахьан долаш.

Цу тайпара плана структура хуацарга кийчъяланза яр управлене коллектив. Из бахьан долаш жилищно-граждански коммунальни гIишлош хьалъеча тоъац сборни аьшкабетон. Бакъда хIаьта а хатта доагIа «Кавсантехмонтаж» санна болча смежникаша хIанз а лерттIа вIаштIехьа хIана баккхац нах чубаха а коммунально-бытовой объекташ а хьалъечара болх?

Шенхаштта уйла яйташ дар нов. Сперанске дийцар. Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене цхьан болхлочо юкъера лаьрхIача СССР промышленни гIишлошъяра Министерстве бечул эггара кIезигагIа ба, аьлар цо. Из да бIарчча чаккхбаккха безача балха боарам кIезига хилар, площадкашка болх во вIаштIехьбаккхар, дукхача гIишлошта низаш дIадийкъа хилар: хIанз управлене коллективо хьалъеш эзар совгIа (!) тайп-тайпара объект я.

ЧIоагIа нийса да гIишлошъераша заказчикашкара хьадехараш. ХIанз а хьаелланза я финансировани «Грознефтехимзаводы» объединене предприятей объекташка гIолла — 355 эзар сома, «Красный молот» заводе гIолла — 447 эзар сома, «Трансмаш» заводе гIолла — 260 эзар сома. хIаьта моттигерча Советий объекташта — 2630 эзар сома, ерригa а лаьрхIача 5 миллион сома. Царна чуйоагIа центральни роддома акушерски корпус, кхьйола «пусковой» объекташ... Мишта хьалъергья уж гIишлош?!

ДIахо оратора дувц республике йоккхагIа ярех йолча подрядни организаце болх тоабара де дезарех, цунна бакъахьа хет хьалъеш йола объекташ кIезиг а еш иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъюлургйолаш оттайнча. Смежникий балха координаци е гIойле хургйолаш СССР монтажнии специальнии балхий Министерства грозненски организацей коммунисташ управлене партийни организацена чубоагIаш хилча а бакъахьа хургдар, йоах нов. Сперанске.

Моттигерча Советий объекташ хьалъяра балхашта анализ еш къамаьл дир Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместителa **О. А. Чахкиева.** ГIишлошъераашта критика йир цо хьахийцача капиталовложенеех пайда эцара планаш кхоачаш ца яр, республика вахара лоархIам бола объекташ — нах чубаха цIенош, школаш, и. кх. дI. хьалъелга эсала лелаш хилар бахьан долаш. Иштта, Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене хаппахьа хьалъяь яккхазар кхо школа, 11 эзар квадратни метр нах чубаха цIенош, МагIалбикера клуб, кхьйола объекташ. ТIехьайнсай иштта кхьйола подрядни организацеш а — «Чечингсельстрой» трест, «Чечингколхозстрой» объединени.

Уж кхоачамбоацараш хилара керттерча бахьанех кулгалдеш йола кадраш хьакъоастеш а дIанийсъеш а гIалаташ даь хилар, гIишлошъерий балха тIахьожам во лоаттабеш хилар, заказчикий, партийни, советски, профсоюзни организацей оагIонгахьара царна новкъостал кIезига деш хилар лерхI оратора.

Хьалха а санна гIишлой-монтажни балхаш дика дац, йоах нов. Чахкиева. Из нийслу гIишлошъераша лерттIа балхаш вIаштIехь ца дахар, нормаш, бокъонаш, проекташ телхаяр бахьан долаш, хIаьта хан-ханнахьа объекташ хьалъяь ца а йоахаш, дукхагIча даькъе шу чакхдоалача бетташка кхоачаеш тIехьайоахаш хилар бахьан долаш. ХIаьта балхаш сихдаь чакхдаха гIерташ хилча, ховш ма-дий брак а кхоачамбоацараш а дукхагIа хулга: аллха пятилетка диъ шера яь брак дIайоаккхаш дIадахийтад 283 эзар сом.

Нов. Чахкиева белгалдаьккхар, тIеххьарча шерашка гIишлои машиннийи механизмайи парк шозза дукхагIа хиннаяле а гIишлош хьалъеча кулг-кара деш дола балхаш дукхагIа хиннилга. Иштта «Чечингсельстрой» треста дукххача организацешка 80—87 процент болхлой кулг-кара балхаш деш ба. ХIаьта цо къаьстта чIоагIа лохъю къахьегама овсарле.

Пятилетка чакхйоалача шера капиталовложеней керттера дакъа пусковой объекташ чакхъяхаран хьалхагIа йоланяраш дIахо хьалъяраи хьожаладьдар. Из иштта дале а республика Госплано, министерствашa, ведомстваша керда объекташ хьалъе оттайир, хIаьта цу гIулакхо кIезиг-кIезига ахча дIа а дийкъа йистеяланза йола объекташ дукхагIа хилийтар.

Паччахьалкхен планаш ханал хьалха кхоачашъяра тIехья яхь вIаштIехьъяккхара, къахьегама хьалаш тоадара, гIишлой-монтажни балхий дикал лакхъяра гIишлой профсоюзни комитетий лоарвIамах дийцар гIишлойи гIишлой-материалий промышленностен болхлой профсоюза обкома председатела **З. А. Яндиевас.** Цу даькъе гIишлош хьалъеча деш дар кIоаргга доашхаш дийцар цо.

Хьинаре къахьегарца белгалдаьккхад пятилетка чакхйоала шу Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене 7-гIча СМУ, № 7 йолча, «Кавэлектромонтаж», «Союзпромэкскавация», «Монтажтермоизделия» яхача трестий грозненски управленей, «Чечингражданпроект» института коллективаша, кхьчар: пхе шера план кхоачаш а яь 1976 шера чотах болх беш ба уж.

Капиталовложеней эффективность лакхъяра, сихагIа а дикагIа а гIишлош хьалъяра лоархIаме хIама да Социалистически Къахьегама Турпалa Н. А. Злобина дIайолаяь бригадни подряда метод, йоах оратора. Бакъда вай республике чIоагIа мела юкъехкувл прогрессивни метод. Цун бахьан да цхьайолча гIишлой-монтажни управленей, дIа-юха лелача механизированни колоннай кулгалхоша кердадар, хьалхалаттар хьаллоацаш ца хилар.

ЧIоагIа критика ю нов. Яндиевас Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене, «Чеченоингушстройматериалы» объединене, кхьча организацей, предприятей кулгалхошта механизаци балха юкъе ца йоалаярах кIезигагIа пайда боалаш хилар бахьан долаш. Аллха къахьегама овсарле лоха хиларах Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене 11 миллион сомага кховчаш дола балхаш кхоачаш ца деш дисад.

ЧIоагIа новкъа а хеташ дувц оратора республика гIишлой организацешта юкъе тIехьаюсараш дукха хилар. Паччахьалкхен заданеши шоай декхараши кхоачаш ца деш йола коллективаш кхьметтел моральни бехктокхаме эза а деш хIама дац, хIана аьлча яхьа итогаш елга дукхагIча даькъе формальна леладендаь.

Къамаьл де дош лу Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министра **Д. Г. Завгаева.** Цо дийцар республика колхозийи совхозийи капитальни гIишлош хьалъяра йоккхийча планех, уж кхоачашъяра гIулакх подрядни организацей—«Чечингсельстрой» треста, «Чечингколхозстрой» объединене коллективаша во леладеш хиларах. Царех хьалхарчо 61 проценти, шоллагIчо — 66 проценти мара план кхоачашъяьяц, хIаьта къаьстта во хьалъю хьайбашта лаьрхIа еш йола объекташ.

Даим телхаю объекташ хьалъяра нормативни срокаш. 1968 шера дениз хьалъеш я 2 объект, 1970 шера дениз — йиъ, 1971 шера дениз — ворхI, 1972 шера дениз — нийс, и. кх. дI. Из бахьан долаш хIара шера дукхагIа хул чакхдаланза долча балхий боарам, хIаьта из чIоагIа Iаткъ боахамий экономически хьала. Подрядчикаш шоаш а хул финансови халонаш ла езаш.

Оратора критика ю «Чечингколхозстрой» объединене правленена ший производственни база объекташ — шера 15 эзар кубометр мощность йола сборни аьшкабетона полигон, 50 эзар квадратни метр овсарле йола столярни цех, 20 эзар кубометр мощность йола керамзитови цех хьалъелга во мела леладар бахьан долаш. Шоай база хьалъелга иштта эсала леларах цар цхьайола позицеш къаеннай.

Во да иштта объединени ший проектни организаци йоацаш хилар а, хIана аьлча «Грозгипросельстрой» институт кхоаяц проектно-сметни документацеш кийчде. 1973 шера «Росколхозстройобъединене» бокъо еннаяр «Чечингколхозстрое» проектни институтa филиал вIашагIйолла. Бакъда дош хIанз а къаьста даьнадац.

Къамаьл чакхдоаллаш нов. Завгаева аьлар, министерствое белгалдаьд капитальни гIишлош хьалъяра даькъе дола кхоачамбоацараш дIададахара, йистеяланза йола производство хIезигьяра, гIишлошъераашта ханнахьа документацеш дIадалара, финансировани яра, технически тIахьожам лоаттабара де дезараш.

Цу тIехь пренеш чакхъяьяр. Дийцача дешах шерра соцам тIанийцар пленумо.

ЕРРИГСОЮЗНИ КОМСОМОЛЬСКИ ГIИШЛО

Узбекистанен Киргизен доазон тIа хьалъеш я Андижански водохранилища лакха сунт. 115 метр лакхача бетонни сунто километр бIаьха пена оттабаь йоккха лоаман ши система — Тянь-Шани Памиро-Алаи яхача лоамий босеш — «вIашагIтеха» ца Iеш, цунна цхьана Карадарья яха хий а соцадергда. Иштта хьаергья цхьа миллиарди 750 миллиони кубически метр хий чудолаш йола водохранилище.

Сунта проект кийчъеча хана мехка эггара активнегIа ярех йолча сейсмически зоне из латташ хургхилар а лаьрхIад. Цу Iалаьмата йоккхача сооружененега нийс балл чIоагIа лаьтта агар а лоалургда.

Андижански водохранилище болх бе йолалургья тIайоагIача пятилеткагIа, цо новкъостал дергда Узбекистанен Киргизен доазон тIа уллача Ферганески атагIарча 44 эзар гектар долча целинни лаьтташта хий дилла. Андижански ГЭС мощность 120 эзар киловатт я.

Ерригсоюзни комсомольски гIишло — Андижански водохранилища — хьаеча къахьегаш пхи эзар комсомолец ва. Гидстроителий коллективо дукха ха йоацаш деэдаьд шоаш аргIанара котало яккхара цIей—миллионни кубометр бетон сунта дIаяхийтай.

Сурташ тIа: (хьалхарчун тIа) бетонни участка хьалха латта болхлой — плотник Попов Юрийи бетонщик Хусанов Анвари; (шоллагIчун тIа) Андижански сунт хьалъеча.

А. ВОРФОЛОМЕЕВА сурташ.
АПН.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ИНДИЙСКИ КАЛЕЙДОСКОП

БОКАРО ДЕГІАЙОАГІА

БІубенна легІа йоагІа Бокарора металлургически комбинат. Из советско-индийски цхьана къахьегара йоккхагІа ярех йола объект индийски экономика пачхьалкхен секторе хьалха латта позицеш дІалоацаш я. Алхха цхьан июль бетта, масала, комбинато арахийцад 82 эзар тонн лоаладаь металл, хІаьта цхьан дийнахьа планагІа 2640 тонн лоаладе дезача цо лоаладу металл 3307 тонннага кхоачаш дукха да. Бакаро, Бхилаи пачхьалкхен секторерча кхыча металлургически предприятешта къахьегаме карагІдувлараша бакъду Инде правительствос хІанз хьалхашка оттадаь лекхараш — 2000-гІа шу хьатІа кхоачаш 75 миллион тонн болат арахецарга кхачар — кхоачашдулургдолаш хилар.

МАССАНЕ А КХАЛНАХАХ

Инде хьалхара кепа теха арахеца кийчдеш да индийски кхалнаха, шоай мехка прогресс бахьан цар деноа хетадаь дола лаьрххІа сборник. Сборнико из дешарапшта бовзийтаргба кхалнах — политически общественнии деятельницаш, Іилманхой, юристаш, писательницаш, музыканташ, журналисташ. Къаьстта корта а болаш яздаьд цу тІа премьер-министра Индира Гандина хетадаьр. Хинди, урду, английски меттала хинна ца Іеш немецки, французски, хІаьта иштта эрсий меттала а арахеца лаьрхІад из. Сборник арахецилга Дунен халкъашта юкъерча шераца нийсдаь да.

«ПИЛЛА» ЯХА ОПЕРАЦИ

«Щокъ» яха операци оалаш бирса цІи йолаш из кампани яле а кхоачаде лерхІар къахетаме хІама доаллаш я: Инде фауна кхераме дола цІокъаш кІезигделга соцаде гІерташ.

Дукххача ахчагІа, пилла шин кІомсарагІа 50 эзар рупий луш, оттабаьча браконьераша — къа ца хеташ йоаеш хиннай пиллаш. Ткъаь иттнегара бІаьнега кхаччалца уж йолаш хиннача цхьаццадолча Іулашка цхьа иттех а йолаш яц уж. Цул совгІа хьунаш кІезигъяр бахьан долаш акха пиллаш яхара а ебара а пайдана йоацача моттигашка дІахх. «ЩІокъ» яхача операце эпытага хьежжа индийски правительствос лаьрхІад хьатІадоагІача шера февраль бетта пиллаш дІаязъейта. Из долалургда Мегхалай яхача штате, пиллаш эггара дукхагІа йолаш йолча.

ДУКХАГІА ІОМАБЕР ЭРСИЙ МОТТ БА

1946 шера Делийски университете эрсий метта отделени хьайийллача хана кІеззига мара студенташ бацар цига дешаш. Укх шера европейски метташ Іомаде лаьрхІача факультетерча 2135 абитуриентах аханел дукхагІбараша эрсий метта отделене дІаэца аьнна заявленеш еннаяр. ХІанз цига дешаш 1190 саг ва, царех ворхІ бІаь саг эрсий мотт Іомабеш а волаш.

А. ДЕЛИН,
АПН корр.

ЦІЕЙШ, КЪАХЬЕГАМА ДЕНОШ, ХОЗА ПЛАНАШ

Къоанал лархІара Ди белгалдаьккхар Японе сентябре. Къабеннача нахагара ийца интервью хьакхайкайора центральни телевидене, газеташеи журналашеи шоай дезалхоштца цхьана портреташ тІадеттар дезалдаьй. ЭКСПО-75 яха дунеи халкъашта юкъера океанически выставка латтача Окинаве 35 саг вах бІаь шерал тІех ха яьнна. Окинаверча губернатора, моттигерча Іаьдалий викалашца цхьана Окинавера йІаьха ха яраш болча а ваха, цар цІей даькъала дийцар, дицлургдоаца совгІаташ делар царна.

ЭКСПО-75 ассоциаце Японе массе миіннга кхо эзар гаргга каьхат дахьийтар 70 шерал тІех ха яьннача ханага 15 сентябре уж выставке хьехаш. Хьийха боагІараштa мах боацаш автобус яр Окинава столицера город Нахера ЭКСПО кхаччалца хьабахкен юха цІабахен (шина а оагІорахьа — из ялх доллар гаргга да), выставке баха мах боацаш билет дар (кхы а ялх доллар). Сийлахьча хьаьшашта мала мерза хиш, памятни значкаш, сувенираш телар. Лоацца аьлча, «Иомиури» яхача газето яздаьчох, «Іалаьмате боча ди дар из».

ЦІей чакхдаьлар... Цул тІехьагІа цхьа ха яьннача гІолла хьахезар цу дийнахьа хинна цхьаькха тайпа — гІайгІане событеш а. Гучалаьлар, масала, Осакерча 76 шу даьннача Томэ Онисенен 78 шу даьннача Хисацугу Насунен, Наганорча 68 шу даьннача Токи Аракаваіа, Асморерча 92 шу даьннача Гио Томитана, кхыча боккхийча чаха вахара тІеххьара ди из хинна хилар: дарба дарах тела деза ахча доа а ца денна, пенси доацаш болча, хІаьта долче, вахара кхоачм балла ахча доацаш болча цар къоанал лоархІача цу дезача дийнахьа шоаш шоашта йийтта бов лаьрхІад.

Японерча унахошкарен къоанощкарен хьал чоалхане социальни проблема я. ТІайоагІаш латтача къоанало японски компанеша «СалоІа» бохийтача шоай болхлошта телача пособехи лоаламбоацача пенсехи дарба дайтеи бахен торо ца хилара кхерам бахь шийца. ТІа-тІа йоккхагІа хулаш йолча инфляцен хІамашта ІотІалеттачуча маьхашеи дуккагІбола къабенна японцаш моцал яра кхерама кІал оттабу. ХІанз хьабе болх боацаш миллион саг ва Японе. Цудухьа 50 шерал тІехь ха яьннача, болх боацаш бисача наьха балха бахара торо вІалла я а яц. Статистико деча тешалагІа, 330 эзар гаргга японец саггота стационарни дарба дайта дезаш ба. Цхьабакъда эшачарех иттлагІа дакъа совгІа мара моттигаш яц больницашка. ВІалла ца тоъаш я специализированни больницаши санитарно-профилактически учреждениеш.

Японе прогрессивни низаш шоай ма хулла уж проблемаш къоастаньйта гІерташ да. Шерлуш латт, белггала аьлча, «къоаной йоакхо ю центраш» оалараш хьаяра тІехьара болам. Токийски муниципальни Іаьдалашта хетачох кхыметтел цаІ я а цу тайпара центр столице хьайоре цхьадолча даькъе мужъагІа аттача дарглар къабеннача боккхийча наьха хьал. Из хьалъярга дІадохийтаргдола ахча токийцашкара гулде лерхІ шоаш раьза а хиччна цар юха ца лург хьателачара.

Дукха ха йоацаш японски общественна социальни эргалонаш яра план оттаяй премьер-министра Такэо Мике. Цу плана тІа йиъ ханна дийкъад хІара японца вахар: Іовича деча дийша валлалца, професси харжаргара ший дезал хьахиллалцеи бераш далцеи, бераш дича дена гІулакхерча наха эггара йІаьхагІа лоархІаш йолча ханага кхаччалца, эггара йІаьхагІча ханага кхаьчачул тІехьагІа деца валлалца. Плана тІа хІара японцана тешам лу цо дІахьоча вахара наькъа ерригача йиъа а стаде экономически социальни халонех из ловаре. «Ираэча вахара хиланза яргІоаца» социальни паргІатонаш общественна хІара члена Іалашъе.

Цхьабакъда, Японски престо белгалдоакхавох, цу плана тІа эггара лоархІамегІа дар доацаш да, белггала аьлча: правительства, доал деча либерально-демократически парте хаьдда де лаьрхІар фуд, масала, хьалхагІа хиннача правительства оттаяь «Японски гІайреш тІа эргалонаш яра» план сапца хозеи цхьабакъда кхоачашданза дисаи документ марг а йолаш из ца йисийтара.

Ф. ПЛАТЭ,
АПН корреспондент.
Осако — Токио.

Хайча сакъердаме да

ЮХХЕРА А ФОРДА НАЬКЪАГІА СЕНЦА ИХА ХИЛАР ФИНИКИЙЦАШ!

Тоъал йІаьха ха яьккхай ширача замалахьарча египтянаша папирусах хьадаьча кемашца Африкера Америке форда наькъаш даь хиларах йола Тур Хейердала теори хувцалургйоацаш я аьнна хеташ. Бакъда, ширача замалахьарча египтянаша леладаьраш санна долча кемашца, Африкера Америке йига аьнна цо араьккха ши экспедици — 1969-чеи 1971-чеи шерашка — аьттув ца боалаш йисай. Цхьабакъда, цун теори харцъеш йола факташ укх тІеххьарча ханналца хиннаяц.

ХІанз, юххера а, дукха ха йоаццаш американски тохкамхочоа Роберт Маркса Ливана бердашта гаьна доацаш форда чура гучадаьннад хи бух даха улла, 2,5 эзар шу хьалхагІа хьадаь ворхІ финикийски кема. Уж дерригаш а ца талхаш тамашийна дика дисад, цудухьа Маркса лаьрхІад, царех цаІ юха тоа а даь, цу тІа а хайна, цхьа шу даьннача гІолла Америка бердашка кхаччалца наькъа ваха. Маркс дог тийша ва, ширача замалахьара египтянаш духхьал цу тайпарча кемашца Атлантике гІолла дехьа бийнна хиларах. «Ширача замалахьара египтянаш папирусах даьча кемашца лийннаб яха Хейердала теори аз харцъяц, цхьабакъда уж кемаш Іамаш тІеи долхача хиш тІеи гІолла мара лийннадац-м ях аз. Гаьнарча наькъа ахара дахчан кемаш деш хиннад финикийцаша», — хьакхайкадаьд дукха ха йоаццаш Маркса.

Из американски тохкамхо — Атлантически океана тІа гІолла никъ баьрех духхьашхарвар вац. Шозза хьежав из викингий наьха тайпара хьадаьча кемашца Атлантиках дехьавала, цхьабакъда шозза а цун дог делалуш хІама хиннадац. 1964 шера Югославера дІаволавеннав из форда никъ бе, цхьабакъда цун лодка, Алжира юххе ловзабаьннача форда талгІешта юкъе а нийсденна, чудахад. 1965 шера Ирландера араваьннав из, цхьабакъда, наькъа араваьнна пхи бутт баьннача гІолла цун кемилг тІакІалтІа а ийкха, иштта чудахад. КхоалагІа ваха гІортар мишта хургда?

В. МАК-МИЛЛИН. (ТАСС).

КЪОНАЧА КЪАХЬЕГАМХОЙ СЛЕТ

Укх деношка Грозне В. И. Ленина цІерагІча майдан тІа хилар «Са къахьегам а республика къахьегама юкъе бода» яха девиз а йолаш дешархой производственни бригадай, школьни лесничествай, къахьегама лагерий хьалхалаттарий XVIII-гІа республикански слет. Цига дакъа лоацаш хилар республика партийни, советски, общественни организацей болхлой, боахамий кулгалхой школай директораш.

41 эзар пионери комсомольцей хилар укх шера Нохч-ГІалгІайчен аренашка, боахамашка, комсий плантацешка, хьунашка боккхагІарна новкъосталдеш къахьегаш. Цар балхаш даьд 3772 гектара тІа культураштa оасар деш, ялат хьалкхедеш, чуэцаш. Къонача къахьегамхоша хьалкхе а йир чу а ийцар кхо миллион сомал совгІа мах бола харбазаш, хохаш, ялат, кхыйола юртбоахама культураш. Цига шоашкара дика масал а гойташ къахьийгар Наурски района Ищерски, Каргалински, Троицки, Алхастерча, Петропаловски школашкарча, хІаьта республика кхыча районашкарча дешархоша.

Укх шера республике болх беш хилар 1189 дешархо чувоагІа 28 школьни лесничество. Къонача лесникаша 1860 гектар хьу лораяьй, 850 гектар лаьттана Іунал даьд. 47 эзар керда га дІаегІай, пхи бІаь эзар килограмм хьун сомаш чуийцаб.

Республика школьни лесничествашта юкъе дикагІа лоархІаш я Сунженски района 120 саг чувоагІа Алхастерча юкъерча школа лесничество.

Иштта пхелагІча къахьегама семестре республике болх беш хилар лакхехьарча классай дешархоех вІашагІтеха ремонт ю 328 отряд. Дукха да цар даь дика гІулакхаш. Цу хьакъехьа слете дийцар ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай областной комитета секретара М. О. Холохоева. Цул тІехьагІа кІоаргга чулоацам болаш къамаьл дир XIX партсъезда цІерагІча сунженски колхоза председателa В. И Камыша, Ищерски юкъерча школа комсомольски организаце секретара А. Савченкос, иштта кхычар а. Цар дийцар дешархоша даьхача производственни толамех, хьалхашка латтача декхарех.

Цул тІехьагІа къона производственникаш даькъал а беш, царна баркал оалаш, къамаьлаш дир просвещене министра М. У. Умарова.

Социалистически яхье хьалхе лелаечарна, карара-кара луш йола ЦІе байракхаш, вымпелаш, Сийлен грамоташ, мах бола совгІаташ, Артеки, Орленоки цІи йолча Ерригсоюзни пионерски лагерашка, городе Москве баха путевкаш дІаелар просвещене министра М. У. Умаровеи ВЛКСМ обкома секретара М. Холохоевеи.

Республика районашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Наурски района дешархоша, производственни бригадашта юкъе котбаьлар Ищерски юкъера школа викалаш. Республика къонача лесникашта юкъе белгала хилар Алхастерча юкъерча школа дешархой, хІаьта къахьегама лагерашта юкъе къаьстта дика толамаш даьхар г. Грознерча № 5 йолча школа дешархоша.

Р. ЯНДИЕВА.

СУРТА ТІА: 18-ча слета доакъашхой.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ВЛКСМ 50 шу дизара цІерагІа

Комсомол хьахина ди дезде дукха грозненцаш гулбеннабар дІадахача кІирандийнахьа Грозне, В. И. Ленина цІерагІча майдан тІа. Эттача традицегІа городской спорткомитетои ВЛКСМ горкомои чакхъяккхар цу дийнахьа спортивни эстафета.

11-тта сахьат даьнна ха. Спортсменаша толамаш дахар ловш ловц боаккхаш спортивни парад хьайийлар ВЛКСМ горкома секретара М. Гайсанова.

Дуккхача улицашка гІолла чакхъяьхар эстафета дистанцеш, бакъда майдан тІа юхебисарий а саготлацар.

Гулбеннараштa хьалхашка шоай говзал гойташ хилар Э. Якушевеи В. Шулкинеи кулгалдеш хиина батута тІа кхувсалу спортсменаш. Дукха сакъердаме этюдаш яр «Труд» ДСО-и гороно берий спортивни школай гимнастанаш хьеккараш а. Циггача майдан тІа цхьан ханна массехк шахматни доска тІа ловзара сеанс гойтар СССР спорта мастера В. Дорошкевича. ЦІи хезача штангистах А. Сайдулаевх дийцар цун тренера И. Кодзоева.

Юххера эстафета чакх а яьна судахоша итог йича шошоай группашка котбаьнараш № 57 йолча юкъерча школа, мехкдаьтта института, педучилища, № 1 йолча технически училища, химкомбината атлеташ хилар.

Эстафета чемпионаштеи призераштеи карара кара тела кубкаши дипломаши делар городской спорткомитетои комсомола горкомои.

А. МОИСЕЕВ,
яхьий судахо.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Іуйранара гимнастика. 9.30 — Босбола телевидени. Шуберт. Фантази кхоачашъю РСФСР халкъа артиста, Ленински совгІата лауреата Когана а Дунен халкъашта юкъера конкурса лауреата Арумена а. 9.55 — Информационни программа. Концерт. 13.50 — «Иштта ба кагирхой» яха документальни фильм. 14.40 — Шолохов. «Донски дувцараш». 15.40 — «Човкъост иллн» яха музыкальни эстафета. Телевизорашка хьожарий заявках дола концерт. 16.15 — «Ший професси юха хьаэцар» яха телевизионни очерк. 16.45 — Шахматни школа. 17.15 — Босбола телевидени. «Кагирхой адресаш». 18.00 — Нохч-ГІалгІайчу гІолла. Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.20 — Киножурнал. 18.30 — КПСС 25-ча съезда даха хьакъ долчча тайпара накъагІоргда. «Дош да Советски района» (нохчий меттала). 19.00 — Миллионий ленински университет. Балха дикал а къахьегама оасарле а». Передачана юкъе дакъа лоацаш ва экономически Іилмай доктор Костин. 19.30 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР чемпионат. Ленина цІерагІча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци. 1-гІа, 2-гІа периодаш. Перерывах — киноочерк. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР чемпионат. 3-гІа период. 22.10 — Босбола телевидени. «Шоана хетар». Передача дІахьу Доброхотова. 23.10 — Босбола телевидени. Спортивни гимнастиках йола дунен кубок. Англера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «ХІара сурта тІа малх ба». 18.35 — Босбола телевидени. Центральни телевидени Ерригсоюзни радиои эрсий халкъа инструментий академически оркестран концерт. 19.00 — «Цхьан дезала юкъе». «Терек» яхача фирма финал (гІалгІай меттала). 19.20 — «Тха болх иштта ба» яха документальни фильм.

31 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Іуйрацара гимнастика. 9.30 — Босбола телевидени. «Зурманчаш шоаш дола моттиг хьахайта». 10.15 — Босбола телевидени. «Дикача новкъа». 14.10 — Документальни фильмай программа. 14.40 — «Эрсий мотт». 15.25 — «Исаакяна творчество». 16.00 — «Москва а, москвичаш а». 16.30 — Берашта дола фильм. «Пилли тІиргь» яха художественни фильм. 17.15 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 17.35 — Киножурнал. 17.45 — ДоттагІалеица вай низ ба. Нохч-ГІалгІайчен халкъий вежарий цхьоатІо хьаяьна моттиг. КПСС обкома пропаганди агитацеи отдела заведующе заместитела Мякиева выступлени (гІалгІай меттала). 18.00 — Телевизорашка хьожараш хаттараш дукритика ю. хьехамаш ду...». (нохчий меттала). № 31-гІа йола выпуск. 18.30 — Босбола телевидени. «Кердашта кІалха машар бац». Ливанера репортаж. Передача дІахьу политически обозревателa Сейфуль-Мулюковс. 19.00 — «Гурахьа а аький санна шура йоакх». 19.20 — Музыкальни заставка. 19.25 — «Следстви дІахьу хоаш бараша». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Тонкова а Владимирова а дакъа лоацаш йола эстрадни программа. 22.00 — Босбола телевидени. Езача атлетиках йола дунен халкъашта юкъера яхь. Англера передача. 22.50 — Босбола телевидени. Иллеш доах Поломскийс (Польша). Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.15 — КІиран панорама. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Берашта дола зІамига концерт. 18.30 — Документальни фильм. 18.40 — Съездагара съездага. ДегІадара цифраш. КхоалагІа передача. 18.50 — Хоамаш, реклама. 18.55 — КІиран экран. 19.00 — Босбола телевидени. «Гаьнара а юххера а иллеш». 19.25 — КПСС 25-ча съезда даха хьакъ долчча тайпара накъа гІоргда». «Новатораш» яха документальни фильм. 19.45 — Фильм-концерт.

РАДИО

30 октябрь

6.30 — «Гаьнара жел долча» яха корреспонденци (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Нохч-гІалгІай патриотически ашараш (гІалгІай меттала). 9.00 — «Депутатски группа болх беш я» яха корреспонденци (нохчий меттала). 9.15 — Ашараш. 9.20 — «Советская Россия» яхача газета доттагІий (эрсий меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — Съездагара съездага. Малгобекски горисполкома председателa Яндиева къамаьл (гІалгІай меттала). 16.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.15 — 76-ча шера хургдолча ялата кийчо еш ба коммунисташ (гІалгІай меттала). 16.30 — Мокроусова иллей темах йола фантази (эрсий меттала). 16.45 — Къахьегама коллектив интернациональни кхетамца кхеяр (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

31 октябрь

6.30 — «Юртара Іуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Даьценах дола иллеш (нохчий меттала). 9.00 — «Къахьегамга хьежжа сийле а ю» яха зарисовка (гІалгІай меттала). 9.15 — «ЩІаьрматалла» яха Осмиева дувцар (гІалгІай меттала). 9.35 — «Сейтачун дог кхера бац» яха передача (эрсий меттала). 16.00 — Берий хьакъехьа боккхий бараштa (нохчий меттала). 16.15 — Партийни организацей эзочни школа. Коммунистий баьчча (эрсий меттала). 16.30 — Назрановски района юрта боахама хьалхалаттараштa дола концерт (гІалгІай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йолаш, къилбаседа-малхбузехьара секунде 7 — 12 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гІолла 2 — 7, Грозне 3 — 5 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана кхаьла а йолаш, цхьаццайолча моттигашка йоачан а йолаш, бе-беча оагІорахьара секунде 3 — 7 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсанна 3 градус шелалгара 2 градус йІовхалга кхоачаш, дийнахьа 2 — 7 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Гонконг, Китая къулбехьенмалхбоалехьарча йистера британски колониальни имперех юхе йиса гарг, фасад фордагахьа йолаш улл. Теплоходаца тхо цунна дІа тІа долхача хана эггара хьалха бІаргкхийтар тха листта сигала урагІдаха дагІача цІеноех, американски, английски, японски йоккхийча фирмай дуккха этажаш йолча банкехи, гІулакх дара йолча конторехи. Хоза кийчъяьча тикай витринашка дайра тхона укх дуне тІа хьадеш мел дараш хІана дац аьнна дуккхача тайпара товараш...

Бакъда, колоне административни центр йолча Виктория яхача городе гІолла волавенна дІаюкъе ваьлча бІаргагуш дар цу Азе йоккхагІа ярех йолча промышленни торговни центра кхы тайпа сурташ. Проспекташта юкъе йолх готта а гоама улицалгаш, мозий санна дукха дел цига къелла лов доахка бІеха бераш. МоллагІча торговни улица тІара массехк гІа юстара ваьлча къаьнача Китая хиннача тайпара тротуараш тІа бийша бада нах, масса хана латташ йола хьаж, чІорамдаьннача цІеной кораштa хьалхашка йокъайолийташ яда тиша пахашкаш.

Кхы а дуккхагІа да колоне фасада тара доаца хІамаш порта уллуврча джонок яхача районе. Итташ эзараш чкъьарий лувцараш лодкашка ба а беш, баха а бахаш, бов укхаза лаьттан тІа дІа тІа ца бовлаш — из де торо йолаш бац уж.

ЩІаьхха бІаргагуш йола Гонконга хозаленаш — КНР дукха банкаши тикаши я. Уж йовзаргйолаш я витринашка хьаоттадаь латтача Мао дукхача портретех. Экономисташа лаьрхІачох Гонконгера китайски инвестицеш 1 миллиарди 200 миллиони совгІа американски доллар я. Царгара хьадоагІа ахча — из да дунен эггара тІехьара колони шай территоре тІа хилар ла а лов хІана ягІа Пекин, яхача хаттара долча жоп дала дІоагІа.

СУРТА ТІА: лаьттан тІа дІа тІа ца бовлаш баха а бахаш, болх а беш бов итташ эзараш китайски къаьнача джонок яхача районера болхлой.

В. ТАРАСЕВИЧА сурт. АПН.

ФЕСТИВАЛА 1-гІа ТУР ДІАЙОЛАЕННАЙ

Говзала лакхаленашка

Шин дийнахь вІашта иллеш доахаш, халхараш деш, стихаш ешаш хилар Сунженски района культура ЦІен художественни самодеятельноста коллектив — самодеятельноста Ерригсоюзни фестивала 1-ча тура доакъашхой.

Хьажар хьадийллар районни культура ЦІен художественни самодеятельноста коллективо. Дег чу южаш а дика кийчъяь а яр халкъа театра режиссера З. С. Чистяковас оттаяь хинна «Малхага бола никъ» яха литературно-музыкальни композици. Цу композице, кинохроника, стихаша, массовкаша а ма-дарра довзийт революци ялалехьа вайнаьха хинна вахар. Нохч — ГІалгІайчене советски Іаьдал оттар а гражданскии Сийлахь-боккхача Дай-мехкен тІемашка дакъа лацар а.

Сцена тІа бовл «Победа» колхоза художественни самодеятельносте дакъалоацараш. Цар ерригача программацара белгалъяккха безам ба Черникова Татьянай выступлени. Хоза даькхар цо Понаморенко «Алеша» Новикова «Снег седины» яха иллеш.

Серноводски юртбоахама техникумо гойташ хинна программа ерригa а эстрадни яр. Студентий программацара белгалъяккха йоагІа Х. Миссирова выступлени. Массанена дезаделар «Вовзаш воацача бІухочун каш» цІи йолеи «Дукхаеза йоІ» яхеи цо даьха иллеш.

Во яцар Карабулакерча ВЛКСМ 40 шера цІерагІча клуба коллективо кийчъяь хинна программа, къаьстта безам тІабодаш яр солистий Миронова Валентинай Порбаль Михайлен выступлени.

Доккха а дика чулоацам болаш а дар Серноводски культура ЦІен художественни самодеятельноста концерт. Цхьана коллектива ца хиннача тайпара дукхха яр цун программа юкъе халкъа ашараш, иллеш, халхараш. Кхалнаьха халхар деча группо хоза оттадаьдар нохчий лирически гІаьбартойбалкхарой мехкарийн халхараш. Иштта ала доагІа «Хьаста юхе» яхача хьалхарах а. «Баьречун халхар» дика дир Музыкаев Гикалос. Жюри членашта а, бІарахьийжарашта а иштта дезаделар йижарий Успаевгlар, З. Никаева, Л. Горснева, чубоагІача кхалнаьха вокальни группо даьха «Кавказа Іуйре», «Къастар», «Хьалхара безам» яха нохчийн «Деди» яха гуржийн иллеш.

Иштта чакхдаьлар хьажара хьалхара ди.

ЦхьоалагІча тура шоллагІа ди Ассински станицеи «Ассинский» совхозе художественни самодеятельноста доакъашхоша выступлени еш дІаболаделар. «Ивана къона сесаг я», «Сарахьа денз, бийсан денз» яхача иллешца дІайолайир Ассински станица культура болхлой выступлени. ЗрителашгІадбуташ дар йижараша Беззубовгlар даьха иллеш, Михайловеи Беззубоваси даь халхар.

Цул тІехьагІа сцена тІа йоал Нестеровски станица коллектив. Цир хьекхача программа тІа юкъера къаьстта хьакъоастае еза «Путь к коммунизму» яхача колхоза берий беша кхалнаьха хор. Дика йийшар «Кхалнаьха кулгаш», «Вай парти» яха стихаш Губина Галинас.

Мужечара юрта культура ЦІено кийчъяь хинна программа йоккха еце а жюре членаша а гулбеннараша а лакха мах беш тІанйицар. Къаьстта езаелар Л. Гандаровас, Л. Оздоевас, Л. Первомайскаяс яь выступлени.

Массехк дош ала безам ба Оалкамарчеи Арштерчеи культура ЦІенай художественни самодеятельноста коллективай выступленех. Цар программаш йоккхий яле а дукхагІа йола номераш во кийчъяь а вІаштІехьъяханза а яр.

Художественни самодеятельноста районни хьажара 1-ча тура итогаш еш массехк дІайха дош ала лов Сунженски района культура отдела заведующе З. В. Февралевайх. Гуш да хьажар кийчлеча а чакхдоаккхача а дукха низ цо тІабахийта хилар. Укхаза ала деза партийни комсомольски организацеша хьажара лерттІа кийчо яра де доагІар ца даьлга. ДукхагІа йолча коллективаша выступленеш еш хинна хьажара шоллагІча дийнахьа парте а комсомола райкомашка хьалхарча а шоллагІча а дийнахьа цхьаь цаІ саг хилапзар. ХІаьта цу тайпара хьажар чакхдаккха цар балха гІулакх дац теш?

В. ЧИРКОВ,
республикански халкъа творчества ЦІен методист.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоххама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отдели — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30. корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30. корректорской — 2-89-88.

Газет арадувла шинарен. грен. шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского, 92. Заказ № 6923.